

For Hjemmet.

Et Tidsskrift for nyttig og underholdende Læsning.

3die Aarg.

30te Juni 1872.

12te Hefte.

Præstegaarden i Garzen.

(Efter det Lydske.)

(Slutning.)

Ogsaa ved denne Leilighed viste det sig, at hvor Menneskenes Raad ikke længer strækte til, der begynder først det Guds Raad. Den gamle Præstefone blev syg, meget syg. Sverken i Landsbøen eller Omegnen var en Gæste bleven angrebet af Kopperne, før denne frygtelige Sygdom brød ud i Præstegaarden og lagde den gamle Moder paa Sygeleiet. Nu vidste Margareth atter, hvad hun havde at gjøre; saa hun først Veien klart for sig, nølede hun ikke med at betænde den. Dels for ikke at udsætte Børnene for Smitte, dels for ikke at lade dem undvære den moderlige Pleie, bleve Wilhelm og Agnes sendte til Burgdorf i Lillis Varetægt. Margareths hele Tid tilhørte den Syge. Frygt for Smitte kjendte hun ikke, sine Børn havde hun fjernet, og sin Mand befalede hun i Guds Haand, thi det var hans Pligt at blive her. Snart havde

den Syge ingen Lighed med et Menneske; men hendes modbydelige Udseende stræmte ikke Margareth, den frygtelige Lugt af de aabne Saar drev hende kun saa Dieblikke ud af Værelset for at drage frisk Luft, for derpaa igjen at tage fat med nyt Mod. Den gamle Præstefone mærkede Intet til den kjærlige Pleie, som blev hende tilbed, saa ikke det trofaste Die, som Dag og Nat vaagede over hende, følte ikke, at det var en Datters Hænder, som redede hendes Leie, understøttede og hjalp hende, — af, og da endelig, endelig den frygtelige Sygdoms Magt var brudt, heller ikke da saa hun den trofaste Sygepleierste! Allerede havde Margareth taget det ene Forhæng efter det andet fra Vinduet, Moderen bad stedse, at hun dog maatte gjøre det lysere, det var saa mørkt i Værelset; tilsidst kunde man ikke længere tvivle derom: Af Kopperne

var hun kommen sig, men den svære Sygdom havde berøvet hende Synet, hun var blind!

Kun lidt efter lidt vilde man meddele hende denne skrækelige Sandhed. Børnene frygtede for den Sindsbevægelse, Moderen vilde komme i, de vare bange for, at hun vilde give sin Smerte Luft i bitre Anklager mod Gud. Som man lemfældigt omgaaes et tugtet Barn, saaledes omgikkes de hende med sin Kjerlighed, for derved at berøve den sorgelige Efterretning dens Braad. Men mod Forventning taug den Syge ganske, da man endelig sagde hende Alt, hun vendte sig mod Væggen og blev saaledes liggende den hele Dag, den hele Nat og endnu en Dag uden at smage nogen Mad og kun besvarende Børnenes Spørgsmaal med Tegn. Vengstelig ventede Margareth paa Udgangen af denne Tilstand; o, vilde den Nat, som fordunklede hendes Dø, maaste ogsaa formørke hendes Forstand? En Gysen gjennemfor hende: "Herre, jeg slipper Dig ikke, før Du har velsignet mig", bad hun atter og atter.

Nu rørte den Syge sig lidt.

"Er du her, Margareth?"

"Ja, jeg er her. Duffer du Noget?"

"Hvad er Klokken?"

"Lidt over Et."

"Om Middagen?"

"Nei, det er Kl. 1 om Natten. Vil du ikke forsøge at sove lidt?"

"Hvorfor sover ikke du, mit Barn?"

Margareth bævede af salig Glæde. "Mit Barn", saaledes havde Moderen næsten aldrig kaldt hende.

"Jeg er ikke træt, kjære Moder", svarede hun.

"Men jeg tror, du sidder altid

hos mig. Under hele min Sygdom har jeg altid hørt din Stemme. Sig mig, hvorfor sidder du hos mig, gamle Kone, som sandelig ikke har gjort dig Livet behageligt."

Margareth taug.

Moderen vedblev: "Sig mig, hvorfor? Gjengjælde dig det, kan jeg ikke, og kjær kan du ikke have mig, det føler jeg, dertil har jeg gjort dig Livet altfor surt."

"Kjære Moder", sagde Margareth, "jeg har dig kjær og har pleiet dig for Hans Skyld, som har elsket os og af lutter Kjerlighed er død for os, omendstjont vi ikke elskede Ham igjen, men kun gjorde Ham ondt."

"Margareth, sig ikke det om dig", bad den Syge, "giv mig din Haand, — saa. Du har vaaget saa mangen Nat for min Skyld, sid ogsaa inat lidt længere hos mig. Se, mit Barn, jeg har været meget slem mod dig og Ferdinand; undertiden har jeg selv følt det, men jeg indbildte mig da altid, at jeg var i min fulde Ret. Margareth, under denne Sygdom, da jeg atter kom lidt til Besindelse, har jeg indseet min Uret, jeg følte din Kjerlighed, men forhærdede endnu mit Hjerte. Men nu har Gud slaet mig med Blindhed, for at jeg skal se mit forgangne Liv. O, jeg har været en daarlig Husfru, en daarlig Præstekone, en daarlig Moder, jeg vilde saa gjerne finde noget Godt, som jeg har gjort, men jeg søger forgjæves. Jeg har oplevet tunge Timer, hvor mange de vare, ved jeg ikke, siden jeg erfarede, at jeg er blind. Jeg har skjælvbet for Gud; thi Han stod truende for mig og sagde: "Paa Jorden skal det være mørkt for dig, og engang

skal du bo i den evige Hines og Mørkets Boliger." Og min eneste Stjerne i denne mørke Nat var din Kjærlighed, Margareth. Naar jeg følte, at du stedse var om mig, at du var barmhjertig mod den, som havde forbitret dig Livet, da tænkte jeg: "Naar Menneskene kunne tilgive saaledes, da kan maasse ogsaa Gud gjøre det." Og nu sig mig, kan du, vil du tilgive mig Alt, hvad jeg har syndet imod dig?"

"O Moder, Moder, af ganske Hjerte", raabte Margareth grædende og omfavnede Moderen, som hun nu først ret havde fundet, og kyskede hende.

Ferdinand blev tilfaldt, det var en salig Glædesfest, som her blev fejret midt i Nattens Stilhed. Mørkt var det i Bærelset, men lyst i Hjerterne, Taarerne fløde, men Engle og Mennesker jubledes over en Synnerinde, som gjorde Bod.

Den Syges legemlige og aandelige Helbredelse gif Haand i Haand. Vel var hendes Døie fremdeles mørkt, og Lægen gav intet Haab om, at hun nogenstunde vilde faa sit Syn igjen, men hendes Sjæleliv var blevet lyst, hun havde seet sin Synd og Guds Naade, og hun skattede denne Kundskab høiere end det legemlige Lys. "Jeg var blind, men nu er jeg bleven seende, Herren er mit Lys", pleiede hun imellem at sige.

Det var rørende at se, hvor barnlig ydmyg hun nu var ligeoverfor sine Børn, og endnu mere rørende, hvor ærbødig og kjærlig hendes Børn omgikkes hende.

En Blind er ganske afhængig af Andre; allerede hans legemlige Tilstand fører en vis Svaghed med sig; for Fru Gendenberg var nu

denne Svaghed en Salighed, det var hende en saa rig, sød Følelse, saaledes at kunne elske og lade sig elske og lede. Nu sad ofte Moder og Datter sammen i fortrolig Samtale, raadslaende om Hufets Ve og Vel, nu saa den blinde Præstefone, hvad hun seende aldrig havde bemærket, at Margareth ogsaa i hdre Ting havde paalagt sig mange Savn paa Grund af sin Mands ringe Indkomst og for at tilfredsstille Moderens Fordringer, at Margareths Klæder vare grovere og simplere end hendes, at hendes Hænder vare grove og haarde af Arbeide. Hun søgte nu at understøtte hende, at hjælpe hende saameget hun kunde, og Margareth modtog det med Tak. Snart strikkede hun Strømper for det hele Hus, og Wilhelm tog meget flinkt op de nedslupne Masket, medens den lille Agnes paa Naabet: "o, nu er en Masse faldet ned for mig", tjenstfærdig krøb omkring paa Gulvet for at finde den. Hun passede Børnene, som saa gjerne vilde bære hos hende, thi Bedstemoder vidste at fortælle saadanne vakre Historier om den kjære Frelser, og Margareth vandt derved atter mere Tid til at arbeide i Menigheden, hvad hun hidtil ikke havde kunnet gjøre saa meget, som hun gjerne vilde. Hendes Sy- og Strikkeshole gif fremad, og hendes Missionsforening sendte aarlig flere store Kister med nyttige Sager til Henrik og Marie i Indien. — Da Ferdinand blev Præst i Steinfeldt, vidste Ingen her Noget om Missionen, det var et fremmed Ord og en fremmed Sag for dem. Han fortalte nu og da i sine Prædikener for Børnene og Konfirmanderne om Gædningerne, saa begyndte Folk idetmindste at

tænke paa de arme Hædninger og at faa et lidet Begreb om, hvad en Missionær var, og hvad han gjorde derude.

Men Margareth vilde gjerne rykke dem Missionen nærmere; hun var og blev Missionsbarnet med det brændende Hjerte. "O, naar Folk først gjøre Noget for Missionen, da ville de ogsaa snart faa den kjær." Da faldt hendes Blik paa de frugtblæssede Træer; hun erindrede, hvorledes hendes Forældre havde glædet sig over en Kasse med tørret Frugt, der var bleven sendt dem fra Europa, og hurtig var hendes Beslutning fattet. Hun sagde det til denne og hin Kone, som hun mødte paa Gaden, eller hvis Vej førte hende til Præstegaarden, at de maatte sige det til Andre, om de ikke næste Mandag Eftermiddag vilde komme til Præstegaarden, saa skulde de Alle arbejde noget for Missionen. Kjærlighed og Nysgjerrighed drog Mange til Præstegaarden; her stod i Forstuen store Kurve med Æbler og Pærer, Pladse vare beredte, Knive ligeledes; og nu fortalte Margareth om Heden i Indien, hvor de stakkels Missionærer maa spise faa meget Ris, og hvilken Glæde en Kiste med tørrede Frugter vilde gjøre dem. De godmodige Bønderoner grebe hurtig Knivene og toge fat paa Arbeidet. Ferdinand kom med en Bog og læste vakre Missionshistorier for dem; et Ord greb det andet; der blev spurgt og fortalt; man havde sjelden haft en saadan hyggelig Eftermiddag. Vagterkone bad, at al den skrællede Frugt maatte blive sendt til hendes Mand, saa vilde han tørre den.

"Vi have ogsaa en Mængde Frugt. Vil de ikke en anden Mandag kom-

me til os og skrælle. Maaſte gjør Præsten os den Gæde at komme med og tage den vakre Bog med", sagde Madame Foss.

"Vi komme gjerne, meget gjerne", forsikrede Margareth, og næste Mandag blev der skrællet hos Madame Foss, da vilde ogsaa Madame Hese og Madame Busch og Madame Stekhan, at man skulde komme til dem. Da det var forbi med Frugten, foreslog Margareth at snitte Børner og lægge ned og sælge dem for Missionen; Majorinde Hef i Berlin var en stadig Kunde og god Betalerse.

Nu havde de Penge; for disse blev der kjøbt Bomuldstoi, og hvem, som kunde, syede; de gamle Bønderoner spandt Uld; deraf blev der strikket Strømper, — en Missionsforening var i Gang, man vidste ikke hvorledes. Snart toge Mændene ogsaa Del, Konerne kunde hjemme ikke nok tale om, hvor hyggeligt de havde det i sin Forening; det forhøiede Interessesen, at de efter Tur havde Sammenkomst i Huse; Enhver glædede sig dertil. "Ja, ser De, det er vor Frimandag", sagde en gammel Bønde til En, der gjorde ham opmærksom paa, hvilken Lids-spilte det var.

Det, man arbejder for, elsker man ogsaa; for det ofrer man Noget. Bønderne gavede Bidrag i Penge, og snart var Steinfeld en ret Missionslandsby. Naar Henrik og Marie behøvede Noget derude, da skrev de til Hjemmet, — deres Breve bragte Folket i Indien stedse nærmere, og om end Brevene neppe veiede to Lod, bragte deres Indhold stor Glæde, og Svaret paa disse Breve var ofte ti til tolv Centner tungt.

Ved at modtage Missionsefterretninger lærte Bønderne at give; ved at give, lærte de en endnu saligere Modtagen, nemlig at tage Naade over Naade af Jesu Kristi Fyld.

O, Margareth! Du har Fred i Hjertet, Fred i Huset, Fred i Menigheden! Du har Glæde i Hjertet, Glæde i Huset, Glæde i Menigheden. Vel dig; en Lod tilfaldt dig, som er blandt de liffige.

XIII.

Fire Aar ere forløbne siden de sidst fortalte Begivenheder, omtrent ti Aar efter Fru Stiegs Død. Vi træde endnu engang, for sidste Gang, ind i den kjære Præstegaard i Burgdorf, hvor vi have erfaret saa megen Glæde og Sorg. Det er næsten som i Begyndelsen af vor Historie; en venlig Maidag er brudt frem; Alt omkring duster, grønnes, voger; den hele Jord pranger i festligt Smykke. 'Alt er ved det Gamle. Vinløvet er vel endnu tættere; Træerne, som vinke over fra Haven, ere blevne større og tykkere. Kirsebærtræet tæt ved Suisdøren har bestrøet Alt omkring sig med hvide Blomster, uden at man bemærker, at det derved selv har færre. Det pranger i fuldt Blomstersmykke, ret et Billede paa en velsignet Aand, som, selv et Naadens Barn, udbreder Velsignelse trindtom. Sagte høiende sine Grene, hilser det et venligt "Godmorgen" til det nærmeste Vinløv, og forenede fige de nu ind af Vinduet til det Værelse, som i 40 Aar har været Pastor Stiegs Sovestue, og hvor han nu hviler blidt efter Dagens Møie. De ville vel ogsaa fige ham Godmorgen og være

de Første, som hilse ham idag, hans 70de Fødselsdag? O, I smaa hvide Blomster, da maatte I tidligere have opluffet Eders smaa Vine, hvis I vilde gjøre den klarviede Lilli Rangen stridig! For lang Tid siden har hun hilst paa Faderen og har sagt ham Alt, hvad et Barn paa en saadan Dag har at sige en elsket Fader. Derpaa har hun fort ham ned i Dagligstuen, hvor han holder Morgenandagten; nu gaar han ind i sit Studereværelse, — men hvorfor bliver han staaende som fastnaglet til Dørtærskelen? Hvorfor komme Tæerner ham i Dinene, medens hvert Træk i hans Ansigt straalere af Glæde? Der over Sofaen hænger jo det veltrufne Billede af hans elskede Emma! Ja, det var hende, som hun gif og stod! Han kunde ikke se sig mæt paa de kjære, velbekendte Træk og blev staaende eftertænkksom foran det, gjentaldende i sin Erindring suundne Tider. Sidtil havde han saa haft et lidet Billede af hende; en slink Maler havde engang henhittet hendes Ansigt til et Genrebillede; paa Børnenes Bøn havde han nu efter hint Billede udsærdiget et større Oliemaleri; det var Børnenes Gave til Faderen paa hans 70de Fødselsdag.

Ja, han var nu 70 Aar gammel! Vel var han endnu frisk og rørig, dog gjorde Alderdommens Skrøbeligheder sig gjældende hos ham; allerede i tre Aar havde han haft en ung Geistlig til Hjælp, han vilde ikke stufte sin Menighed og kaldes dens Præst, naar han ikke mere kunde udføre Arbeidet. Sjælepræsten var en ydmyg, from Mand; han havde i disse tre Aar, han havde boet i hans Hus, lært at elske ham

som en Søn; men ogsaa i Menigheden havde han bundet Hjertet, og da nu Pastor Stieg nedlagde sit Embede, blev han valgt til hans Efterfølger. Nu skulde der idag endnu blive fejret Geburtsdag i det gamle Hjem; da skulde den gamle Pastor med sin tro Pleierinde Lilli flytte hen til det tomme Enkesæde, "og da bliver jeg Deres Haandlangere", sagde han spørgende til sin Efterfølger, "thi om jeg end har fratraadt Embedet, vil jeg dog endnu arbejde saameget jeg kan."

Lilli havde forladt sin Fader for at besørge Noget i Huset; den unge Pastor traadte ind og omfavnede hjertelig den gamle Mand. Men han er idag saa bevæget; hvad feiler dog den stille og alvorlige Mand? Han har nu i tre Aar seet Lillis kristelige og fromme Wandel; hun er bleven ham kjær, som endnu aldrig Nogen; han staar alene i Verden, han beder nu Pastor Stieg, om han vil antage ham som Søn.

"Dg da forlader de ikke dette Hus, da pleie to Børn dem istedenfor et", sluttede han sin Tale.

"Men, hvad siger Lilli dertil? Gaae I det allerede paa det Nene med hinanden?" spurgte Pastor Stieg.

Den unge Mand slog Dimene ned. "Jeg har endnu ikke sagt et Ord til hende, jeg vilde gjerne først have Deres Samtykke."

"Nu, det har De. Gaa nu kun og erhold hendes."

Saa, det var en banstelig Sag for ham; men det maa dog vel være gaaet bedre, end han havde frygtet; thi en Time senere sad den gamle Fader ved Siden af et lykkeligt Par.

Lilli er endnu meget vakker, livlig og elastisk i alle sine Bevægelser,

men der hviler nu et vist Alvor og en vis No over hende, og vel ser man hende ofte smile, men hører hende sjelden le. Sendes Loffer have forlængst maattet vige for de simple Fletter, men endnu rødmer hun ved den mindste Anledning. Nu lytter hun; der kommer en Vogn! Alle ile ud, det er den gamle bekjendte Familienvogn fra Steinfeld. Ferdinand sidder paa Buxken ved Siden af Kudskene; Iet springer han af og hjælper sin Husstru ud. Sendes følger lille Wilhelm i Hælene, derpaa kommer lille Agnes, saa en sød, liden, toaarig Emma, som Pastor Stieg paastaar har stjaalet hans Hjerte; thi hun har saadanne Dine som hans salige Emma. Til sidst hjælper Ferdinand omhyggelig sin Moder ud af Vognen; han vil blyde hende sin Arm; men Wilhelm er hendes privilegerede Fører; han har ventet paa hende og griber hendes Haand: "Bedstemoder, her kommer Trappetrin, et, to, tre, fire."

"Sun er fremmed her, Wilhelm", sagde Ferdinand, "jeg skal følge hende."

"Bedstemoder, jeg skal holde dig saa fast", sagde det lille Menneske; hun greb hans Haand; Alle gjorde Plads; med stor Værdighed førte han hende ind i Stuen og hilste ikke paa Nogen, for hans Bedstemoder sad sikkert i Sofahjørnet. Nu bliver der en Omfavnen, Kyssen og Gratuleren, og neppe komme de til Aande, førend Bedstefader (saa bliver Pastor Stieg almindelig kaldet) fortæller, at han idag havde gjort en Tuffhandel, og at han overlod sin Datter til et fremmed Menneske i Leie for sit gamle Bærelse, og dermed forestillede han de Forlovede.

Lilli rødmede over sit hele Ansigt ved det fremmede Menneskes Gaand, der dog slet ikke syntes at være fremmed for Familien; thi han blev hjertelig hilset som en kjær Broder. Da man nu atter var kommen til No, traadte Wilhelm og Agnes frem og fremsjagde en smul Geburtsdagsfang til Bedstefapa. Margareth havde atter forsøgt sit gamle Talent; hun vilde saa gjerne, at ogsaa hendes Børn skulde holde Prove i Fjæset. Nu kom en liden Pakke fra Indien tilshyne med Breve fra Henrik og Marie. De vare adresserede til Ferdinand, for at han kunde levere Faderen dem paa denne Dag. Begge strev meget tilfredse; vi maa dog kaste et Blik i dem, om end Larmen og Forstyrrelsen omkring os ikke tillader os at læse Alt.

Henrik skriver:

"Og nu, kjære Fader, nu sender jeg Dig til Din Fødselsdag en Gave, som visstelig vil gjøre Dig Glæde. Du ved jo, at Hinduerne her ikke ombende sig stærvís som paa nogle andre Steder; men regner det ikke, saa drypper det dog. Vi have her flere Familier, som ikke blot tilhøre Kristum af Navn, men ved sin hele Wandel bevidne, at de virkelig ere Hans Eiendom, uagtet det bliver gjort dem saa vanskeligt at bekjende Kristus! Brahmanerne, som leve af de rige Dringer, vide meget godt, at ved Afgudsdyrkelsens Fald maa ogsaa de styrtes ned af den Hvide, hvorpaa deres Religion stiller dem. Derfor danne de et stærkt Bolværk mod Kristendommen og ere vore værste Modstandere. Ikke sandt, kjære Fader! naar nu en Sten af Fiendens stærkeste Mur løsgjøres, da er allerede Meget vundet? Nu havde

jeg flere Gange ved mine Prædiker paa Bazaren bemærket en ung Brahman; jeg sølte mig tiltrukket af hans ædle Udseende og store Dymærksomhed. Jeg kunde længe ikke saa vide, hvem han var; thi efter Prædikenen var han altid strag forsvunden. Nylig bankede han en Aften paa min Dør og bad mig vise ham den Jesus, som jeg tilbad som min Gud. Kunde jeg end ikke fremstille Ham for hans legemlige Sie, saa udkastede jeg dog et Billede af vor kjære Frelser og fortalte ham, hvad Han af Kjærlighed havde gjort for os. "Af Kjærlighed!" gjentog min Tilhører ofte, "hvorledes kan Gud elske? I alle vore hellige Bøger finder jeg Intet om en Gud, der har Menneskene kjær." Dette var ham ubegribeligt, og saa er det jo ogsaa, hvo kan begribe det, at Gud har Syndere kjær? Salige ere vi, dersom vi vide og tro det uden at begribe det! Min Brahman kom snart Aften efter Aften; med stedse vøgende Kjærlighed underviste jeg ham, og med stedse stigende Dymærksomhed hørte han til. Den korskæstede Frelser, som har sagt: "Naar jeg bliver ophøiet fra Jorden, vil jeg drage Alle til mig", havde ogsaa fra sit hvide Korsets Træ overbundet dette stolte Hjerte; det laa ved Hans Fødder og begjærede nu Intet mere end at være hos Ham og tjene Ham i Tid og Evighed. Det Hvedekorn, som i den mørke Nat blev nedlagt i Jorden, maatte ved det klare Solskin bryde frem for Alles Dine. Chunder blev offentlig døbt og hedder nu Nikodemus. Svilket Oprør blandt Folket, da en Afgudspræst vendte sig til de Kristnes Gud? Hvor rasede ikke

Brahmanerne og skar Tænder, ja, de tragtede ham endog efter Livet! Men han gaar rolig sin Vej fremad og frygter ikke; jeg er ikke bange for ham! Det gjælder visseelig ogsaa i aandelig Henseende, at hvad Gud har skabt, det vil Han opholde; Han vil visseelig ikke tage sin Naade bort. Om Astenen før sin Daab bragte han mig sin hellige Klædning, som jeg hermed sender dig. Afguden Rams Navn er vist tusinde Gange indvævet deri; kun Brahmanerne tør bære denne Dragt; Chunder rakte mig den med de Ord: "Jeg behøver ikke denne Klædning mere; Kristi Blod og Næsfærdighed er mit Smykke og min Væsklædning." Men er den ikke smuk, kjære Fader, og glindser den ikke En imøde som en fra Paradiset tabt Penning? De ville indhylle sig i sine Guders Navn for at blive retfærdige. Saaledes gaar en Gjentang og en Længsel efter Guds Åbenbaring ogsaa gennem den mørke Hedningeverden. Nifodemus hjælper mig trolig i mit Kald; han er min Kateket og kan som saadan gavne sine Brødre meget mere, end den europæiske Missionær, som sammenlignelsesvis altid bliver en Fremmed for Hedningerne."

Klædningen blev nu betragtet med Bømod og Glæde; den var vævet af tyndt hvidt Bomuldsstøv, og overalt var indvævet med røde Traade de Ord: "Nam, Nam." "O, at vi tjente vor Gud saa tro, og at vi stedse havde Ham saaledes for Os som disse arme Hedninger sine Afguder." Dette var alle de Forsamledes stille Ønske.

Nu blev Mariæ Brev læst; det var hjerteligt og kjærligt, som hun selv og bar Præget af en dyb Fred

og Glæde, som Ingen mere kunde fratage hende; men man sølte ogsaa, at hun ret af Hjertet var tilfreds med den Løb, som var hende beffikket, og at hun ikke ønskede sig nogen anden. Efterat hun havde fortalt meget om Henrik og hans rastløse Arbejde (thi om sit eget talte hun næsten aldrig), vedblev hun: "Men tænkt kun Fader, nylig har Henrik og jeg været tilstede ved en kjær Bryllupsfest; vi gjorde for vor legemlige saavel som aandelige Forfriskning en liden Rejse; vort Måal var denne Gang den Station, hvor Margareths Forældre havde arbejdet, og den Missionær, som dengang bragte Dig Sørgebudskabet, virker endnu der og er frisk og rask. Vi vilde være der tre Dage, og tænkt kun, den Dag vi ankom, skulde Hanna, Margareths Moders Pleiebarn, have Bryllup; vistnok havde hun kun en kort Tid nydt hendes Pleie, men var senere som en dyrebar Arv gaaet over i andre trofaste Hænder. Var ikke Herren god mod os, som gav os denne uventede Glæde? Hun er bleven en vakker, og hvad mere er, en from Pige; den unge Mand, som hun ægtede, behagede os ogsaa meget; han er Kateket, og Missionæren havde ham meget kjær og roste ham meget. Bruden saa vakker ud i sit Løb, hvidt Musfelins Klæde; jeg bandt hendes Strands og trykte den paa det sorte Haar. Jeg blev underlig tilmode ved at gjense nogle Smaating, vi som Børn havde sendt den lille Hanna, og nogle Linneder, som vor Moder havde arbejdet til den nu ogsaa hjemgangne Marie. "O, hvor meget disse flittige Hænder have arbejdet", maatte jeg udraabe

her i det fjerne Land "maatte jeg blive som hun."

Disse Breve bragte os stor Glæde; de fjære Sødfænde i Indien vare saa nær; Kjærligheden udfyldte den lange Afstand.

Formiddagen var forløben, man vidste ikke hvorledes; Middagsmaden vilde ikke ret smage Andre end de tre Børn; man havde oplevet og erfaret formeget idag til endnu at kunne tiltrænge den jordiske Spise. Margaret forsikrede, at hun vilde skrive Glæde og Overræffelse paa sin Kjæffenseddél som en nærende og meget billig Ret og herefter gjøre hver Fesfdag til en Fesfdag.

Efter Vordet behøvede Bedstefader Hvile, de Forlovede længtes efter en stille Time; de Rejsende vare staaede tidlig op og vare nu trætte deraf saavel som af den store Sindsbevægelse.—Om Efermiddagen stode atter Alle fortrolig sammen i Lusthuset. Blomstrede virkelig Træerne idag smukkere, sang Fuglene hødligere og skinnede Solen venligere end ellers? "Visselig," sagde Lilli, "de maatte Alle hjælpe til at feire Faders Geburfsdag."

"Og Lillis Forkøvelse", faldt Pastor Stieg ind.

Ja, det var en glad og lykkelig Dag, hvoraf der kun bliver os saa besiddede paa vor jordiske Balsfart; Jorden vilde ellers blive os for fjær. Pastor Stieg var idag lykkeligere, end han i lang Tid havde været. Den Tanke, at forlade det gamle fjære Hus, var bleven ham tungere, end man kunde mærke paa ham; han betragtede det idag med venlige Bliffe, som han vilde sige: "vi blive sammen, til Døden adfiller os."

Og hvilken fjær Tanke var det ikke, at hans Dødsfeng nu skulde staa, hvor hans trofaste Gustrus havde staaet, at han ogsaa i sine sidste Dage skulde saa se det gamle Kirkefaarn, som han nu havde haft for Die i 40 Aar! Ja det var en herlig halvfjærdhundstyvende Geburfsdag!

Om Aftenen vare Alle forsamlede i Faderens Bærelse. Hvor Meget havde de ikke oplevet idag! Men Pastor Stieg saa længere tilbage; hans hele Liv laa for hans Blik, hans Mund flød over af Lov og Tak til Herren for alle de Glæder, for alle de Prøvelser, Han havde ladet ham opleve i disse 70 Aar. Han saa sig om i sine Børns Kredss og se, de vandrede Alle paa Herrens Veie. "De, Du har givet mig, har jeg bevaret, og Ingen af dem er gaact fortabt, ja Du har idag endog skjænket mig en Søn, der ogsaa søger Dit Ansigt og vandrer paa Dine Veie; o Herre, jeg er ringere end al den Viskundhed og al den Trofasthed, som Du har gjort mod Din Tjener.

Moderens Billede saa saa fredeligt ned fra Blomsterrammen; hendes Dine syntes saa venlig at betragte Mand og Børn, hendes Haand var hevet som velsignende, og hendes Mund syntes at ville tale:

"Min Sjæl, lov Herren, og Alt, hvad i mig er, lover Hans hellige Navn. Min Sjæl lov Herren og glem ikke alle Hans Velgjæringer."

I Stuen var det blevet mørkt, da istemte Ferdinand og Alle faldt ind:

Lover den Herre
Den mægtige Konge med Vre,
Lov ham min Sjæl, og
Lad det din Forlystelse være!
At bruge Sang,
Salter og Harpe giv Klang.
Aandelig Leg vil jeg lære!

Lov da den Herre,
Min Sjæl, og hvad i mig mon være,
Hvad, som har Klæde,
Dybtse Hans store Navns Vre!
Han er dig god,
At gjør Ham aldrig imod!
Amen. Han dig det selv lære!

Mexiko og dets Tidtid.

(Efter Prescott.)

(Slutning.)

Presterne vare hvoe hær indbiede til en eller anden bestemt Guddoms Tjeneste, havde Ophold indenfor dens Tempels rummelige Enemærker, idetmindste saalænge de havde umiddelt Bar Opvartning der; thi det var dem tilkædt at gifte sig og have deres egen Familie. I disse Munkeholiger levede de i Klostertugtens hele barste Strengbed. Tre Gange om Dagen og en Gang om Natten kaldtes de til Bøn. De maatte toe sig og vaage om Natten; de spægede Kjødet ved Faste og grusomme Bodsvælseser, idet de f. Ex. pidstede sig til Bløds eller stak sit Legeme fuldt af Aloens Torne, kort sagt, de udøvede alle de Grusomheder mod sig selv, af hvilken Fanatismen (for at bruge Digterens kraftige Sprog) til alle Tider har betjent sig sig "i Haab om at fortjene Himlen ved at gjøre Jorden til et Helvede".

De store Byer vare inddelte i Distrikter, som stode under Opsigt af et Slags Sognegeistlige, som ordnede enhver Religionshandling inden-

for deres Enemærker. Det er værd at bemærkes, at de modtog hemmeligt Skriftemaal og meddelte Syndsforladelse. Skriftestolens Hemmelighed bleve holdte uktrænelige, og der paabødes næsten de samme Slags Bodsvælseser som de, den katholske Kirke paahyder. Der var to værdige Tiendommeligheder i det ægteste Ceremoniel. Den første var, at da Gjentagelsen af en en Gang affonet Brode var uaffonlig, aflagdes Skriftemaalet kun en Gang i et Menneskes Liv, og i Almindelighed først paa et sent Tidspunkt af det, paa hvilken den Bodserdige ledtede sin Samvittighed og opgjorde sit lange Synderregister under Et. En anden Tiendommelighed var, at den præstelige Syndsforladelse tilstoddes istedetfor den juridiske Straf for Fornærmeser og befriede for Fængsling. Længe efter Erobringen søgte de ensfoldige Indfødte, naar de kom under Lovens Arm, at befri sig ved at fremlægge Præstestest for at de havde været til Skrifte. En af Præstestabets fornemste For-

retninger var Opdragelsen, hvortil Bygninger vare anviste indenfor Hovedtemplets Indhegning. Her anbragtes, i en meget tidlig Alder, Ungdommen af begge Kjøen, saavel af de høiere Klasser som af Middeklassemne. Pigebørnene bleve anbetroede til Præstindernes Omsorg, thi Kvinder tillodes ogsaa at udføre præstelige Forretninger, kun med Undtagelse af Dfvingerne. I disse Læreanstalter øvedes Drengene i Klosterlivets Færdigheder; de smykkede Gudernes Altare med Blomster, vedligeholdte den hellige Ild og toge Del i de religiøse Sange og Festsigheder. De, som besøgte den høiere Skole, den saakaldte Kalmefak, indviedes i den nedarvede Lære, Hieroglyfernes Hemmeligheder, Regjeringskunstens Grundsætninger og de Ørene af Astronomien og Naturvidenskabens, som var indenfor Præstestabets Omraade. Pigebørnene undervistes i forskellige kvindelige Bestjæftigelser, i Sædeleshed i at væve og halvdyre rige Tæpper til Gudernes Altare. Der anvendtes den største Opmærksomhed paa begge Kjøns sædelige Optugtelse; den fuldkomneste Sædelighed herskede, og Fornærmelser straffedes med den største Strengthed, undertiden endog med Døden. Frygt, ikke Kjærlighed var Drivfjeren i Næstekærligheds Opdragelsesvæsen. Naar Eleverne havde opnaaet en passende Alder til at giftes eller træde ud i Livet, affædigeledes de med mange Ceremonier fra Klosteret; og Forstandernes Ubefaling forstæffede ofte de Dygtigste ansvarfulde Livsstillinger. Saaledes vare de mexikanske Præsters klogtiske Politikk, som ved at forbeholde sig selv Undervis-

ningen, fattes istand til at forme det unge, bøielige Sind efter deres egen Villie og tidlig at vænne det til ubetinget Ærbødighed for Religionen og dens Tjenere, en Ærbødighed, som bevarede sin Indflydelse paa Krigerens jernhaarde Natur, længe efter at ethvert Spor af Undervisning var udslettet ved det raa Gaandværk, hvortil han var bestemt.

Til ethvert af de fornemste Templer hørte Torder, som tjente til Præsternes Underhold. Disse Gudsforøgedes lidt efter lidt ved Herfernes Klogskab eller Fromhed, indtil de, under den sidste Montezuma, vare skulmede op til et uhyre Omfang og bedækkede ethvert Distrikt i Riget. Præsterne overtog selv Bestyrelsen af sine Eiendomme, og det synes som at de have behandlet sine Bønder med den Mildhed og Overbærenhed, der udmærker klosterlige Samsund. Foruden de store Indtægter de havde fra denne Kilde, berigedes Præstestabet ved Forstegrøden og andre saadanne Offere, som Gudsfrygtighed og Overtro paa bød. Overfluddet af det, som behøvedes til den nationale Gudsdyrkelses Vedligeholdelse, uddeltes som Almisse blandt de Fattige, en Pligt, som deres Sædelære strengt foreskrev dem. Saaledes finder man den samme Religion indstærpe Lærdomme af ren Menneste Kjærlighed paa den ene Side, og af ubarmhertig Udryddelse, som man snart skal faa at se, paa den anden Side. Denne Uoverensstemmelse vil ikke synes utrolig for dem, som ere bekendte med den katholske Kirkes Historie i Inquisitionens første Aarhundreder.

De mexikanske Templer.—teocal-

lis"—"Guds Huse", som de kaldtes, vare meget talrige. Der fandtes flere hundrede af dem i enhver af de fornemste Byer, mange af dem vare utvivlsomt meget tarvelige Bygninger. De bestode af faste Masser af Jord, som vare bedækte med Tegl eller hugne Sten og i deres Udseende lignede meget det gamle Ægyptens pyramideformige Berker. Ved Foden holdt mange af dem mere end hundrede Fod i Kirkant og taarnede sig op til en endnu større Høide. De vare inddelte i fire eller fem Etager, af hvilken enhver var mindre af Omfang end den nedenfor den. Opgangen var da en Trappe ved Hjørnet af Pyramidens udvendige Side og førte til et Slags Terrasse eller Galleri, som gik helt rundt omkring Bygningen til en anden Trappe, der ligeledes begyndte ved det samme Hjørne, som den foregaaende, og umiddelbart ovenfor den, saa at man maatte gaa Tæmpel flere Gange rundt, førend man naaede op til den Overste. I nogle Tilfælde førte Trappen lige op til Midten af Bygningens vestlige Flade. Toppen var en vid Plads, paa hvilken var opreist et eller to, fyrgetyve til halvtredsinstyve Fod høie Taarne, de Helligdomme, hvori de herskende Guddommes hellige Billeder stode. Foran disse Taarne stod den skrækkelige Offersten og to høie Altare, paa hvilke der brændte en Ild, der var ligesaa undsluffelig som den i Vestas Tæmpel. Der sagdes at være seghundrede af disse Altare paa mindre Bygninger indenfor Indhegningen omkring det store Tæmpel i Mexico, som tilligemed de paa de

hellige Bygninger i andre Dele af Staden, udbredte en glimrende Belysning i Gaderne, selv i den mørkeste Nat.

Paa Grund af Tæmplernes Bygningsmaaade var hele Gudstjenesten offentlig. De lange Følger af Præster, som snøede sig omkring deres massive Sider, idet de stege høiere og høiere op imod Toppen, og de afskyelige Offerceremonier, som der udførtes, vare fuldkommen synlige fra de fjerneste Udkroge i Hovedstaden, og indgjødte Tilskuerne en overtroist Frefrygt for hans Religions Hemmeligheder og for de skrækkelige Præster, der fortolkede dem. Dette Indtryk blev holdt i fuld Kraft ved deres talrige Fester. Hver Maaned var helliget en eller anden beskyttende Guddom, og for hver Uge, ja næsten for hver Dag var fastsat en eller anden bestemt Høitid, saa at det er vanskeligt at forstaa, hvorledes Livets daglige Sykler har kunnet forenes med Religionens Fordringer. Mange af deres Ceremonier vare af en oplivende Natur, da de bestode i nationale Sange og Dands, hvori begge Kjøen deltog. Der dannedes lange Følger af bekrandsede Kvinder og Børn, som frembaare Offere af Frugter, moden Mais, eller Møgelse af Copal og andre vellugtende Gummier, medens Gudens Altare kun farvedes med Blod af Dyr. Disse fredelige Høitideligheder skreve sig fra deres toltekunstige Forgiængere, paa hvem de vilde Azteker havde indpodet en Overtro, der er altsfor væmmelig til at skildres i hele sin Røgenhed, og over hvilken jeg gjerne vilde faste et Skor, naar Leseren ikke derved vilde blive ladet i Ubundenhed

om deres mest paafaldende Institution, den der har bidraget mest til at danne Nationalkarakteren.

Menneskeofferinger indførtes i Begyndelsen af det 14de Aarhundrede, omtrent 200 Aar før Erobringen. Sjældne i Begyndelsen, bleve de mer og mer almindelige, alt eftersom Rigets Omfang udvidedes, indtil næsten enhver Høitid sluttedes med denne grusomme Vederstyggelighed. Disse religiøse Ceremonier vare ialmindelighed indrettede saaledes, at de afgave et Billede af de mest fremragende Omstændigheder ved den Guddoms Karakter og Historie, som var Gjenstanden for dem. Et enkelt Exempel vil være tilstrækkeligt. En af deres vigtigste Høitider var den til Ære for Tezcatlipoca, der i Rang kun stod tilbage for det højeste Væsen. Han kaldtes "Verdens Sjæl," og antoges at have været dens Staber; han afbildedes som en smuk Mand, begabet med en evig Ungdom. Et Aar førend den bestemte Æring valgtes en Krigsfange, der udmærkede sig ved personlig Skønhed og var fri for enhver Legemsfeil, til at forestille denne Guddom. Visse Lærere toge ham under sin Varetægt og lærte ham, hvorledes han skulde udføre sin nye Rolle med passende Anstand og Værdighed. Han iførtes en prægtig Dragt og gjordes tilgode med Nøgelsler og en Mængde vellugtende Blomster, som de gamle Mexikanere holdt lige saa meget af, som deres Efterkommere den Dag i Dag. Naar han gik ud, ledsagedes han af et Følge af kongelige Piger, og standsede han paa Gaden for at spille en eller anden yndet Melodi, kastede Mængden sig i Støvet for ham og bragte ham sin

Gyldning som den, der forestillede dens gode Guddom. Paa denne Maade førte han et mageligt, hyppigt Liv, indtil en Maaned, førend han skulde ofres. Tilfældt kom den skjæbnsvangre Dfringsdag. Fristen for hans kortvarige Herlighed var udløben. Han afførtes nu sine brogede Klæder; en af de kongelige Waade førte ham over Indsøen til et Tempel, som laa ved dens Bred, omtrent en Mil fra Byen, og derhen strømmede Hovedstadens Indbyggere for at bivaane Ceremoniens Fuldbyrkelse. Medens det sørgelige Døt tog snoede sig op omkring Pyramidens Sider, bortkastede det ulykkelige Offer sine spraglede Blomsterkrands og sønderbrød sine musicalske Instrumenter, hvormed han havde trøstet sig i Fangenskabets Timer. Oppe paa Toppen modtoges han af sex Præster, hvis lange, sammenviklede Haar hang uordentlig ned over deres sorte Kaaber, som vare bedækkede med hieroglyfiske Indskrifter af gaadefuldt Indhold. De førte ham hen til Offerstenen, en uhyre Taspisblok, hvis øverste Flade var temmelig buet. Paa denne udstræktes Fangen. Fem Præster holdt hans Hoved og Lemmer, medens den sjette, klædt i en skarlagensrød Kappe, Sindbilledet paa hans blodige Hverv, behændigen aabnede det elendige Offers Bryst med en skarp Nagkniv af Ithli—en vulkansk Substantis saa haardt som Flint—og rev, idet han stak sin Haand ind i Saaret, det bankende Hjerte ud. Dødens Tjener holdt det først op mod Solen, en Gjenstand for Tilbedelse over hele Anahuac, og kastede det derpaa for Fødderne af den Guddom, til hvem Templet var indviet, medens

den nedenfor forsamlede Mængde fastede sig i Støvret i hdmgy Tilbedelse. Fangens sørgelige Historie udlagdes af Præsterne som et Billede paa den menneskelige Skjæbne, der, i Begyndelsen glimrende, altfor ofte ender sig i Sorg og Fordærvelse.

Dette var den almindelige Form for Aztekerne's Menneskeofringer. Det var den samme, som ofte mødte Europæernes harmfulde Vine paa deres Tog gjennem Landet, og fra hvis stræffelige Lod de selv ikke vare undtagne. Ved nogle Leiligheder tilspiedes vistnok foreløbige Pinsler af den mest udtænkte Grusomhed,— med hvilke det er unødvendigt at oprøre Læseren—men de sluttedes altid med den ovenfor beskrevne blodige Ceremoni. Det maa imidlertid bemærkes, at saadanne Pinsler ikke vare frivillige Indskydelser af Grusomhed, som hos de nordamerikanske Indianere, men vare strengt foreskrevne i det azteiske Ritual og utvivlsomt ofte forøvedes med de samme Samvittighedskvaler, som en af den hellige Inquisition's fromme Tjenere undertiden føler ved at udøve dens strenge Bud. Kvinder saavel som Mænd bleve undertiden opbevarede for at ofres. Ved visse Leiligheder, isærdeleshed naar der herskede Tørre, blev der paa den umættelige Tlaloks, Regngudens Fæst, ofret Børn, for det Meste i spæd Alder. Naar de bares afsted i aabne Bærestole, klædte i sine festlige Dragter og bedækkede med Baarens friske Blomster, rørtes det haardeste Hjerte til Medlidenshed, skjønt deres Skrig overdøvedes af Præsterne's vilde Sange, som i deres Taarer læste et gunstigt Varsel for

deres Bøn. Disse uskyldige Offere kjøbte Præsterne ialmindelighed af Forældre, som vare fattige og som kvalte Naturens Stemme, sandsynligvis mindre drevne dertil af Fattigdom end af en jammerlig Dvertro.

Den væmmeligste Del af Historien, Maaden paa hvilken den ofrede Fanges Lig behandlede, staar endnu tilbage at omtale. Det overleveredes til den Kriger som havde fanget ham ved Slaget, og af ham fattes det, efter at det var bleven tillavet, frem ved et Gjæstebud for hans Venner. Dette var ikke et plumpt Maaltid blandt forfultne Menneskeædere, men et Gjæstebud, hvor der var Overflødighed af kostelige Drikkevarer og lækre, med Kunst tilberedte Retter, og som bivaanedes af begge Kjøen, der, som man siden vil faa at se, opførte sig med det civiliserede Liv's hele Sømmelighed. Aldrig i Sandhed, er Forstælnelse og Yderlighed af Barbari bleve bragte i saa nær Berøring med hinanden. Menneskeofringer har været i Brug blandt mange Nationer, Oldtidens mest polerede ikke undtagne, men aldrig blandt nogen efter en Maalestok som i Anahuak. Antallet af de Offere som bleve slagtede paa dets affygelige Altare vilde rokke selv den mindst Nøieregneses Tiltro. Neppes nogen Forfatter vover at anslaa de aarlige Ofringer i Riget til mindre end ihvetusinde, og Nogle angiver endog Antallet til halvtredstusindstvetusinde. Ved høitidelige Leiligheder, saasom ved en Konges Krøning eller Indvielsen af et Tempel, bliver Antallet endnu forserdeligere. Ved Indvielsen af Quizilopotchlis store Tempel i Mæret 1486, bleve Tjangerne, som i nogle Aar vare

blevne opbevarede i dette Siemed, fløbte til Hovedstaden fra alle Kanter af Landet. De bleve opstillede i Rækker og dannede et næsten to engelske Mile langt Følge. Ceremonien varede i nogle Dage, og syttitufinde Fanger siges at være omkomne ved denne frygtelige Guddoms Altære. Men hvem kan tro, at saa talrig en Mængde skulde uden Modstand, have ladet sig føre lig Faar til Slagterbænken? Eller hvor skulde deres Levninger, som vare altfor mangfoldige til at fortæres paa den sædvanlige Maade, være blevne af uden at have frembragt Pest i Hovedstaden? Dog var Begivenheden ny, og bevidnes i de bestemteste Udtryk af de bedst underrettede Historieforfattere. En Omstændighed kan ansees for afgjort. Det var Skik at opbevare de Dsredes Hovedstaller i særegne dertil bestemte Bygninger. Cortez's Ledsgædere talte ethundrede og syv og treditufinde i en af disse Bygninger. Uden at forsøge paa at opstille en nøiagtig Beregning, kan man derfor med Sikkerhed antage, at der i Anahuaks forstjellige Byer aarlig ofredes mange Tusinder paa de mexikanske Guddommes blodige Altære.

Aztekernes Hovedsiemed med Krigen var ligesaa meget at samle Fanger til sine Dfringer, som at udvide sit Rige. Deraf kom det, at en Fiende aldrig fældedes i Slaget, naar der var Udfigt til at fange ham levende, og denne Omstændighed skyldte Spanierne flere Gange sin Frelse. Da Montezuma blev spurgt, "hvorfør han havde ladet Fristaten Tlaskala beholde sin Uafhængighed lige ved hans Grendser", svarede han, "for at den kunde

forstaa ham Offere til hans Guder". Naar Forraadet begyndte at mindstes, brølede Præsterne, disse den nye Verdens Dominikanere, efter flere, og truede sine overtroiske Herskere med Forkyndelser om Himlens Brede. Lig Kristenhedens stridbare Geistlige i Middelalderen, blandede de sig i Rækkerne, og udmærkede sig hvor Kampen var hedeft ved sit afskyelige Udsende og sine affindige Bevægelser. Forunderligt nok, at i ethvert Land har det menneskelige Hjertes mest djævelske Lidenskab været de, som opibnedes i Religionens Navn. Disse Skiftes Indflydelse paa den aztekiske Karakter var saa fordærlig, som det kunde ventes. Fortroligheden med Dfringernes blodige Høitideligheder forhædede Hjertet mod menneskelig Medfølelse, og avlede en Blodtørst, lig den, som Skuepillene paa Fægtepladsen fremkaldte hos Romerne. Den stadige Gjentagelse af Ceremonier, hvori Folket deltog, bragte Religionen i Forbindelse med dets personligste Anliggender, og udbredte Overtroens Mærke over den huslige Arne, indtil Nationens Karakter fik et alvorligt, endog tungsindigt Udtryk, som endnu den Dag er eiedommeligt for dens Efterkommere.

Præstestabets Indflydelse blev naturligvis ubegrændset. Herskeren ansaa det for en Gæ, at det tillodes ham at deltage i Tempeltjenesten. Langt fra at indskrænke Præsternes Myndighed alene til aandelige Sager, lod han ofte sin Mening træde tilbage for deres, hvor de mindst vare berettigede til at afgive den. Det var deres Modstand, som forhindrede den endelige Overgivelse, der vilde have frelst Hovedstaden.

Det hele Folk, fra Bonden til Fyrsten bødte sin Nakke for det værste Tyranni, den blinde Fanatismes.

Ved at anstille Betragtninger over de oprørende Skikke, som ere omtalte i de foregaaende Blade, finder man det vanskeligt at forene deres Bestaaen med Noget, der ligner en regelmæssig Regjeringsform eller en fremrykket Civilisation. Dog havde Mexicanerne Ret til at kaldes et civiliseret Samfund. Man vil maaske bedre forstaa denne Uoverensstemmelse, naar man tænker sig Tilstanden i nogle af de mest civiliserede Lande i Europa i det 16de Aarhundrede efter Indførelsen af den nyere Inkvisition, en Indretning, som aarlig dræbte sine Tusinder ved en endnu pinligere Død, som væbnede Broderens Haand mod Broderen, og idet den satte sit brændende Segl paa Læben, gjorde mere til at standse Udviklingen end nogen-somhelst udfundne List. Menneskeofringer, hvor grusomme de end ere, har dog i og for sig intet Værdende for Osrene, men kunne snarere siges at ophøje dem ved at indvie dem til Guderne. I hvor grusomme de end vare hos Aztekerne, bleve de dog undertiden valgte frivillig af dem, som den hæderligste Dødsmaade, der aabnede dem en sikker Vej til Paradiset. Inkvisitionen derimod brændemærkede sine Offere med Stjændsel i denne Verden og med evig Fortabelse i den næste. Dog et affhyeligt Træk i den aztekiske Overtro sætter den langt nedenfor den kristelige. Dette var Menneskeæderiet, ihvorvel Mexicanerne ikke vare Menneskeædere i Ordets groveste Betydning. De spiste ikke Menneskefjød alene for at til-

fredsstille en dyrist Lyst, men af Lydigthed mod sin Religion. Deres Maaltider bestode af Slagtoffere, hvis Blod var bleven udøst paa Offeralterne. Dette er en Forskjel, som fortjener at bemærkes. Menneskeæderi, i hvilkensomhelst Stikkelse, eller med hvilkensomhelst Bemyndigelse, kan dog ikke Andet end have en skadelig Indflydelse paa det Folk, der hengiver sig dertil. Det fremkalder Forestillinger, der ere saa væmmelige og fornedrende for Mennesket og dets aandelige og udødelige Natur, at det er umuligt at det Folk, som har gjort sig det til Vane, kan gjøre noget bethdeligt Fremskridt i moralsk eller intellektuel Udvikling. Mexicanerne danne ingen Undtagelse fra denne Bemærkning. Den Civilisation, de besad, havde de arvet fra Toltekerne, en Folkestamme, som aldrig plettede deres Altere, endnu mindre deres Gjæstebud, med Menneskeblod. Alt, hvad der fortjente Navn af Videnskab i Mexiko, hidrørte fra denne Rilde, og de henjmuldrende Ruiner af Bygninger, der tillægges dem og som endnu ere at finde i forskjellige Stæder i Ny Spanien, vise deres Bygningskunsts afgjorte Overlegenhed fremfor de senere Folkestammer i Anahuac. Mexicanerne gjorde vel store Fremskridt i mange af de sociale og mekaniske Kunster, i hin materielle Kultur, om jeg maa kalde den saa, som er den naturlige Frugt af tiltagende Velstand og som tjener til at tilfredsstille Sandjerne. I rent intellektuel Udvikling stode de tilbage for Tezucanerne, hvis vise Beherskere kun med Modstand fandt sig i sine Naboers affhyelige Gudsdyrkelse.

De to Sødsfendebørn.

(Efter det Engelske.)

Bed Winduet i Dagligstuen paa et smukt Landsted sad en Aften i Tusmørke en gammel Mand og en ung Pige. Manden saa ud til at være over halvfjerdsfindsthyve Aar, medens den unge Pige neppe havde naaet de nitten. Hendes smukke Ansigt, lette, ranke Stiffelse og blomstrende Udseende stode i en besynderlig Modfætning til den gamle Mandes rynkede Træk og krumme Næse; men om hans Mund og Dine laa der et Udtryk af Selvtillid og Lune, som Alder og Lidelser ikke havde kunnet udslætte.

"Det er til ingen Nytte længer at se ud, Mary", sagde han; "hverken John Meade eller Peter Finch komme, før det er blevet ganske mørkt. Det er haardt, naar en Igg Onkel beder sine to Sødsfendebørn om at komme, at de ikke kunne komme strax. Der forestaar dem ikke nogen besværlig Forretning; de skulle kun hjælpe mig til at dø og tage, hvad jeg har testamenteret dem. I min Ungdom skulde jeg have gjort det for min Onkel med den største Hurtighed. Men Verden er bleven hjerteløs."

"O, Sir!" udbrod Mary.

"Hvad mener du med dit "O, Sir!", Mary? Tror du, at jeg ikke skal dø? Jeg ved det bedre. Om kort Tid er det forbi med Billy Collett. Han vil have forladt denne smudsige Verden for en renere — til stor Sorg og Fordel for hans

fjærlige Slægtninge. Naar, giv mig Medicinen."

Pigen hældte nogle Draaber i et Glas; Collett betragtede dem et Diebliv med Modbydelighed, men fik dem dog ned.

"Jeg vil sige dig Noget, Mary Sutton; jeg kan slet ikke lide dit "O, Sir!", "Kære Sir!" o. s. v. Jeg vil slet ikke kaldes Sir. Du kunde ikke tale ærbødigere, om du var et fattigt Barn og jeg en Tjener med en Hat med Guldtresser. Kom ikke mere med saadant Nonsens. Jeg har nu i et halvt Aar haft dig her i Huset, saa du burde vide, hvad jeg kan lide, og hvad jeg ikke kan lide."

"Fader sagde ogsaa tidt til mig, at De ikke holdt af Ceremonier."

"Og din Fader sagde sandt. Fred Sutton var en begavet Mand, en prægtig Fyr. Hans eneste Feil var, at han ikke kunde holde paa Stillingen. Staffels Fred! Han holdt af mig, det er jeg overbevist om. Han testamenterede mig sit eneste Barn; det er ikke enhver Ven, der vilde gjøre det."

"De har altid været god og venlig imod mig."

"Ja, Gud ved, hvad jeg har. Jeg har gjort mig Umage for ikke at være altfor stor en Bulderbaske mod dig; men sommetider har jeg dog vist været det. Har jeg ikke givet dig gode, verdslig-floge Raad med Hensyn til John Meade og i

den Anledning vist mig meget ubehagelig, rigtig som en Formynders? Kom, tilstaa kun, at du elsker dette mit fattige Sødskendebarn."

"Ja, fattig er han!" svarede Mary.

"Det var et sandt Ord! Hvorfor forelsker saadan en fattig Kunstner sig i min Myndling? Og med hvad Ret forelsker min Myndling sig i en fattig Kunstner? Men det ligner Fred Sultons Datter. Har jeg ikke to Sødskendebørn? Hvorfor kunde du ikke forelske dig i den fornuftige af dem? Peter Finch, Procuratoren, er en agtværdig ung Mand. Han er om sig og tager sig aldrig af andre Folks Sager, uden han bliver betalt derfor. Han foragter Alt, hvad der hedder Jølelse, og ser kun paa det rene Væsen. Men John Meade, kjære Mary, maa fordærve saa mange Lærere han vil; han bliver dog aldrig rig. Han lever kun for Kunst, Sandhed, Samsfundets Forbedring, og alt Saadant. Peter Finch kan snart føre i sin egen Ekvipage og overstænke stakkels John Meade, naar han traver afsted paa sine egne Ben."

Den gamle Mand blev her afbrudt derved, at det ringede paa Gadedøren; og strax efter traadte Hr. Peter Finch ind. Han havde neppe sat sig, før det igjen ringede, og Hr. John Meade viste sig.

Hr. Collett betragtede sine to Sødskendebørn med et skjælmst Smil, medens de udtalte sine Beklagelser over hans Svagelighed. Endelig afbrød han dem:

"Nok, Dreng, nok! Lad os se at finde et bedre Emne at tale om end en gammel Mand's Helbred. Jeg vilde gjerne lære Eder lidt bedre at kjende. Hidtil har jeg ikke seet

shynderligt til Eder; maasse ere I to Strygler eller to Klodrianer."

John Meade syntes at blive meget ulskkelig over denne Tiltale; men Peter Finch sad rolig og tillidsfuld.

"Jeg vil sætte Eder paa Prøve", tog Collett igjen tilorde. "Imorges kom her en fattig Gartner og tiggede. Han kunde ikke faa Arbejde, lod det til, og han sagde, han sultede. Jeg kjender Noget til ham og tror vist, han sagde Sandhed; forat blive af med ham, gav jeg ham et Par Daler. Men jeg er bange for, jeg gjorde Uret deri. Hvad Grund havde jeg til at give ham Penge? Hvad Krav havde han paa mig? En Arbeidsmand kan kun forlange at faa Værdien af sit Arbejde. Har dette ingen Værdi, ja, lad ham saa sulte ihjel eller gaa, hvorhen han vil. Det er nu min Filosofi; hvad siger du dertil, Peter?"

"Jeg er ganske enig med Dem, Sir", svarede Finch, "fuldkommen enig. Arbejdsfolk kunne kun kræve deres Dagløn. Den saakaldte Fattigundersjøttelse er den skadeligste Indretning paa Jorden."

"Hør ham, hør ham!" udbrød Collett. "Du er en klog Krabat, Peter. Bliv ved, min Dreng, bliv ved!"

"Hvad følger af Fattigundersjøttelsen? At Arbejdspriserne naa en urimelig Høide. Ved den offentlige Fattigundersjøttelse plyndres Staten, og ved den private lider Samsfundet Uret."

"Det er rigtigt, Peter!" sagde Collett. "Hvad tænker du om den Ting, John?"

"Jeg synes ikke om Eders Filosofi, jeg tror, den er falsk", svarede John. "De gjorde Ret i at give

Gartneren Penge; jeg havde gjort det Samme i Deres Sted."

"Maa det havde du?" afbrød Collett ham. "Du er noget flot med dine Penge. Vil du handle lige tvertimod al rettroende Statsøkonomi, du Vandal? Staffels Sohn, der bliver aldrig Noget af dig. Lad os tale om noget Andet. Fortæl mig, Sohn, om den sidste nye Roman."

De talte nu om forskjellige Ting, indtil den Syges tidlige Sengenid adskilte Dunkel og Sødfstendebørn.

Næste Morgen efter Frokosten greb Mary Sutton en gunstig Leilighed til at tale med Sohn Meade alene.

"Sohn", sagde hun, "tænk dog lidt paa dit eget Bedste — paa vort fælles Bedste. Hvorfor blev du saa heftig igaar Aftes og modsagde Hr. Collett saa bestemt? Seg saa, hvor Peter Finch lo ved sig selv derover. Du maa være forsigtigere, Sohn! ellers blive vi aldrig gifte."

"Ja, kjære Mary, jeg skal gjøre mig Umage derfor. Det var den elendige Peter, som med sin Kjæde af jernhaarde Grundsetninger bragte mig i Garnist. Seg er ikke noget Føbjerg, Mary."

"Nei, Gud ske Lov, det er du ikke! Men et Føbjerg svømmer, husk paa det, Sohn. Tænk paa, at hver Gang du fornærmer Hr. Collett, glæder du Hr. Finch."

"Det er sandt; ja, jeg skal tænke derpaa."

"Naar du blot vilde se at blive en liden Smule-haardhjertet", vedblev Mary; "blot en Smule til at begynde med."

"Blot det vil lønne sig, min egen lille, tilkommende Rone, som engang skal sidde med sit Strikketøi i mit

Atelier, medens jeg maler paa mit store historiske Billede. Vil Hr. Collett ikke gjøre Noget for os, kan der rigtignok aldrig blive Noget deraf."

"Nei, du har Ret", sagde Mary. "Men der kommer vor Ven Finch tilbage fra sin Spadseretur. Farvel." Med disse Ord gif hun op i Huset.

"Hvad, Meade! Er De inde en saadan deilig Morgen?" spurte Finch. "Seg har været hele Landsbhyen rundt. Her er ganske skjont; men der er ingen Orden eller Renlighed, og Svinene faa Lov til at lægge sig midt over Veiene."

"Tænk engang!" udbrod Sohn.

"De kom net afsted igaar Aftes", sagde Peter. "De formelig udfordrede den Gamle! Men jeg synes godt om Deres Mod."

"Derom tvivler jeg ikke", tænkte Sohn.

"Da jeg var ung, talte jeg ogsaa saaledes", vedblev Peter. "Men Verden, kjære Herre, helbreder os snart for alt Sværmeri. Det gjør mig mig naturligtvis ondt, naar jeg ser Folk lide af Fattigdom; men hvad kan det hjælpe at beklage dem? De Fattige maa lide; hvad der ikke kan forandres, maa man finde sig i."

"De mener", svarede Sohn, "at hvad vi ikke kunne forandre, maa de taale."

"Ja, netop", sagde Peter.

Collett var denne Dag for syg til at forlade Sengen. Genad Middag bad han Sødfstendebørnene komme ind til sig. De fandt ham begravet i Dyner, mat af Udseende, men munter som altid.

"Maa, Dreng, her er jeg endelig lagt for Anker, som I se. Doktoren, tænker jeg, kommer snart for at ryffe paa Hovedet og skrive Recepter.

Vindmageri! Doktoren ved ikke Mere end Patienten; de gaa Begge i Mørke; den eneste Forskjel er, at Patienten famler i sit Modersmaal og Doktoren paa Latin."

"De er altsor skeptisk, Sir", sagde John Meade.

"Ja vist!" svarede Collett. "Lad os tale om noget Andet. Jeg vilde høre Eders Mening om en Ting, som angaar Eder. Jeg har i Sinde at opsette mit Testamente idag; men jeg ved ikke rigtigt, hvad jeg skal gjøre med Eders Kusine, Emma Briggs. Emma bestjæmmede os ved at gifte sig med en Dliehandler."

"En Dliehandler!" udbrod John.

"En simpel, ret og slet Dliehandler," sagde Collett; "en stakkels Person, som ikke blot folgte Dlie, men ogsaa Sæbe, Lys, Serpentin, Bllyanter og Pensler. Det var et haardt Stød for Familien. Hendes stakkels Bedstemoder kunde aldrig forvinde det, og en ugift Tante gif sig af Fortvielse over til Methodisterne. Briggs døde nu for et Par Uger siden, og hans Enke har skrevet til mig om at faa Hjælp. Jeg har tænkt paa at testamentere hende hundrede Pund om Aaret. Hvad synes I derom? Jeg er bange for, at hun ikke fortjener det. Hvad Ret havde hun til at gifte sig mod sine Venners Raad? Hvad kommer hendes Elendighed mig ved?"

"Jeg er fuldkomment paa det Rene, hvad den Sag angaar," svarede Peter Finch; "De bør intet Hensyn tage til hende. Hun har vist sig stivfindet og gjort et upassende Parti; nu maa hun ogsaa tage, hvad der følger derpaa."

"Sig mig din Mening, John," sagde Collett.

"Jeg maa sige det Samme, som min Fætter," svarede John Meade, idet han tog Mod til sig, for at give sig Mine af en verdslig-klog Mand. "Hvad Ret havde hun til at gifte sig, som De meget rigtig spurgte før, Sir? Lad hende nu ogsaa bære Følgerne, som De saa træfende bemærkede, Finch. Kan hun ikke fortsætte Mandens Handel? Den vil sikkert kunne ernære hende."

"Nei, det kan hun ikke," sagde Collett; "Manden falledede, inden han døde; Emma og hendes Børn have Intet at leve af."

"Det gjør Intet til Sagen," sagde Peter Finch. "Lad Briggs's Familie gjøre Noget for dem."

"Ja, lad den det; det er billigt," sagde Collett. "Hun maa ikke vente Noget fra os, vel John?"

"Har Emma Briggs Intet at leve af?" spurgte John. Og hun sidder med Børn. Det er en anden Sag, saa bør De betænke hende, Sir. Lad hende faa de hundrede Pund om Aaret."

"O, John, John, hvad er du dog for en Hare. Du gjorde et Forsøg paa at følge Peter gennem det stenede Arabien; men strax ved andet Skridt vendte du om! Det var en modig Rejsekamerat, du der havde faaet, Peter! Nei, John, bliv du i dit "Arabia felix" og overlad bansteligere Veie til andre Mænd. Farvel, begge To. Jeg kan ikke taale at tale længer. Jeg skal tænke over Alt, hvad I have sagt."

Han trykkede deres Hænder, og de forlode Værelset. Den gamle Mand var for svag til at tale næste Dag, og tre Dage efter udaandede han rolig det sidste Suf.

Saa snart Begravelsen var forbi,

blev Testamentet oplæst af Colletts Prokurator. Efter at den sædvanlige Indledning var bleven hørt med aandeløs Opmærksomhed, oplæste Forretningsmanden Følgende med en klar og tydelig Stemme:

"Jeg testamenterer min Niece, Emma Briggs, firetusinde Pund, uagtet hun har beskjemmet sin Familie ved at gifte sig med en Dliehandler; men jeg er fuldkommen overbevist om, at, om hun ogsaa gjenfandt sin tabte Værdighed, vilde denne dog ikke kunne klæde, føde eller huse hende."

John Meade saa fornøiet ud; men Peter Finch skar Lænder, dog paa en rolig, passende Maade.

Forretningsmanden vedblev at læse:

"Da jeg altid har været af den Mening, at et Fruentimmer bør behandles som et fornuftigt og selvstændigt Væsen, men tillige har lagt Mærke til, at Verden i Virkeligheden frakjender hende Ret til selv at fortjene sit Livs Ophold, testamenterer jeg herved Mary Sutton titusinde Pund, hvorved hun vil blive sat istand til at vælge, enten hun vil gifte sig eller leve ugift"

John Meade gjorde et høit Spring, da han hørte dette, og Peter Finch skar igjen Lænder, men paa en neppe passende Maade. Ved at gjøre Vold paa sig selv, lykkedes det dog hver af dem at bevare Tausgheden.

Forretningsmanden vedblev at læse:

"Jeg har lagt Mærke til mit Sødsfendebarn, John Meades Karakter, og det har gjort mig ondt at finde, at han er opfaldt af philanthropiske Ideer, og at han altid foretrækker det Ædle og Sande for det Lave og Falske. Da en saadan Tænkemaade er høist udstiftet til at hjælpe ham frem i Verden, testamenterer jeg ham titusinde Pund, i det Haab, at han derved vil blive reddet fra Arbeidshuset og sat istand til at male det store historiske Billede, hvorom han endnu kun har talt."

"Hvad mit andet Sødsfendebarn angaar, Peter Finch, da ser han Alt fra et saa egentjærligt Standpunkt og er saa sikker paa at komme frem i Verden, at jeg maatte frygte for at fornærme ham, hvis jeg tilbød ham en Hjælp, som han ikke havde forlangt; dog haaber jeg, at han vil modtage fra sin kjærlige Onkel og kun som et Bevis paa oprigtig Beundring for hans Forstand 500 Pund til at kjøbe juridiske Bøger for."

Svorledes Peter Finch rasede, John Meade jublede af Glæde, og Mary Sutton først græd og derpaa lo, og saa græd og lo paa en Gang, vil jeg ikke forsøge paa at beskrive. Mary Sutton er nu Mrs. John Meade, og hendes Mand har begyndt det store historiske Billede. Peter Finch har begyndt at diskontere Vexler og tjærer allerede i sin egen Vogn.

Ny-Zeelands varme Kilder.

En af de største Mærkeligheder paa Ny-Zeeland ere de mange varme Kilder, som, foruden paa flere andre Steder, findes i Mængde langs Bredden af den store Waikato-flod, lidt Nord for dens Udløb af den fem Mile lange Taupo Sø, som den strømmer igjennem kort efter dens Udspring paa den høie Vulkan Tongariro.

Vi forlode Taupo-Søen og vandrede i meget slet Veir igjennem et skopløst og øde Landskab, som med sin magre Græs- og Bregnevegetation gjorde et meget sørgeligt Indtryk. Der blev imidlertid snart i fuldt Maal lagt Beslag paa vor Opmærksomhed. Vi kom nemlig til en Dal, hvorigjennem der flød en liden Bæk med varmt Vand og, paa dens venstre Bred, et lidet Stykke fra Veien, steg en mægtig Dampstøile høit i Veiret. Vi kunde kun med den største Forsigtighed nærme os Stedet, hvorfra Dampen udstrømmede; thi rundt omkring var Dalbunden formelig gjennemhullet af Ridsler og Spalter, og ud af disse Ridsler og Spalter dampede der, og i de kjedelformige Huller kogte en graa Lervælling eller mørkt, mælkeagtigt Vand. Paa en stor Strækning er hele Jordbunden ganstke opvarmet og formelig blødkogt, og op af den hæve sig smaa Dvind-vulkaner, som ideligt synes at stifte Plads. Vi kom imidlertid lykkelig og vel til det Sted, hvor Vanddampen med stærk Hvijslen og Bruddet strømmede ud af et rundt Hul.

Den Kraft, med hvilken den udstrømmer, er saa stor, at Grene og Bregner, som vi kastede derned, bleve slyngebe 20—30 Fod høit i Veiret.

Vi kom gjennem endnu en Dal, hvor der paa mange Steder opsteg varme Damp, og Dagen efter kunde vi fra et skovbevoget Hvide- drag kaste et Blik ned i Waikato-dalen, hvorfra vi saa store Dampstyer stige i Veiret og antydede de varme Kilder ved Drakeforako; men det regnede og blæste stadigt, og først den fire og tyvende April havde Veiret udraaset, Solen skinnede venligt ned i Dalen og — hvilket Skuepil!

Idet Waikato danner Svirvel ved Svirvel, styrter den afsted i rivende Fart gjennem en snever Dal, som paa begge Sider er omgivet af steile Djerger. Vandet hvirvler og skummer om to smaa Klippeser, som ligge midt i Flodleiet, og skyder brusende gjennem Dalsnævringen. Langs Bredderne opstige hvide Dampstyer fra de varme Raskader, som falde i Floden, og fra Bassiner, fulde af kogende Vand, der omslutes af hvide Stenmaser. Gift hæver et dampende Vandspring sig og synker igjen; nu opstiger et andet paa et nyt Sted; ogsaa dette ophører; men saa begyndte to paa engang at springe, det ene helt nede ved Floden, det andet ligeoverfor paa en Terrasse, og saaledes vedvarer det, som om et kunstigt, storartet Vandverk prøvede, om alle

Springvandene kunde springe, og om der var tilstrækkelig Vand til Vandfaldene. Jeg begyndte at tælle de Steder, hvor et kogende Vandbasin var synligt, eller hvor Dampstyer antydede et saadant, og jeg talte jeg og halvjerfindstyre Punkter, uden dog at kunne overse hele den Strækning, hvor de fandtes. Den største Del af Kilderne ligger paa den høire Flodbred, som næsten er utilgængelig, da man ikke kan passere den rivende Strøm lige ved Kilderne, og da Skrænterne paa selve Bredden, som man maa klatre op over for paa anden Maade at komme dertil, ere bevogtede med tæt Krat; desuden er man intet Dieblit sikker paa ikke at synke ned i kogende Dymmaser gjennem Jordstønnen, som paa utallige Steder er blodgjort ved varme Vanddampene. Derfor maatte jeg desværre nøies med at betragte dem fra den nærmeste Bred.

En stor Klippeflade, som straaer ned mod Floden, omfatter nogle af de mærkværdigste og betydeligste Kilder; fremfor Alle udmærker en sig, som er meget stor, og som findes tæt ved Bredden; den Maade, paa hvilken vi bleve belærte om dennes Egenskaber, viser, hvor megen Forsigtighed der er nødvendig, naar man for første Gang og uden erfaringen fører nærmer sig disse Kilder.

To af mine Rejsekamerater vilde nemlig tidlig om Morgenen forskaffe sig Hjælpen af et Bad i Floden og havde neppe lagt sine Klæder i Nærheden af et Basin med kogende Vand, da de pludselig fornem hestige Knald og saa Vandet komme i Bevægelse i Basinet. De sprang forstrækkede tilside og havde netop

Tid til at undslippe et Styrtebad af kogende Vand; thi under Hvislen og Bruslen blev en dampende Vandsejle kastet 20 Fod høit op af Basinet. Mine ledsagere fortalte mig med stor Forsærdelse sit Eventyr med den lumste Geiser; men da jeg kom til Stedet, var Alt igjen ganske roligt, og jeg saa kun det krystalklare Vand bevæges sagte i det kjedelformige Bassen. Det viste en Temperatur af 94 Gr. C. og smagte som tynd Kjødsuppe. Det første Vandudbrud, som jeg selv iagttog, fandt Sted lidt efter Kl. 11 om Formiddagen. Vækket var kort før Udbruddet fuldt helt op til Kanden. Under lydlig mumlende Støi i Dybet kom Vandet bestandigt stærkere i Kog og blev derpaa pludseligt med stor Voldsomhed kastet 20—30 Fod i Veiret. Tilligemed Vandet brøde ogsaa megtige Dymmaser under hviskende Bruslen frem af Kjedlen. Dette varede halvtredde Minut, da aflag den udfastende Kraft; Vandet sprang kun 1—2 Fod høit, og to Minuter efter ophørte det under en dump, gurglende Lyd ganske at springe. Da jeg nu traadte hen til Vækket, var det tomt, og jeg kunde se otte Fod dybt ned i et tragtformet Hul, i hvilket Vanddampene vare i Begreb med at synke; men efterhaanden steg Vandet op igjen, og efter to Minuters Forløb var Vækket paany fuldt. Kl. 1½ fandt det næste Udbrud Sted og Kl. 3 det tredie, som jeg havde Leilighed til at iagttage, saa at Udbruddene synes at indtræde omtrent hveranden Time.

Op af den første af Kilderne stiger stadigt en mægtig 2—3 Fod høi Vandstraale, hvis klare Vand

viste en Temperatur af 98 Gr. C. Tre mindre Bassiner, som ligge i Nærheden og rimeligvis tidligere have været selvstændige Kilder, blive nu fyldte af Afløbet fra denne og danne fortræffelige, naturlige Badesbassiner.: Vandet flyder fra det ene Bassin til det andet, saa man har et tredobbelt Valg med Hensyn til Temperaturen. Det sidste er af Størrelse som et stort Badefar; dets Bækken er dannet af Kiesel, der ser ud, som om det kunde være det rene Marmor, og dets krystallklare Vand saa saa indbydende ud, at jeg ikke kunde modstaa Lysten til at tage et Bad her.

Man tilskriver ogsaa disse Kilder en betydelig Lægekraft, og vi traf en Irælænder, som fortalte os, at han var bleven bragt gigtlam herhen; men efter at han i kort Tid havde brugt Badene, var han atter bleven helbredet.

Paa begge Sider af den omtalte Kildestrøning ligge talrige, kogende Dvandsfjeder, skjulte i Budskadjet paa Flodbredderne, og man kan kun nærme sig dem med den største Forsigtighed, da den blødgjorte Jordbund let giver efter. Den største af disse Dvandsfjeder saa jeg nogle

hundrede Skridt fra Kilderne; den havde en aflang Form, og et rødt Dvandsfjeder kogte i den; seige Dvandsblærer hævede sig, sprængtes, idet de udsendte en Svovllugt, og sank igjen. De den, som her gjør et Feiltrin! Den blotte Tanke fik mig til at gysse, og dog have slige skrækkelige Ulykker ofte fundet Sted.

Paa Bredden ligeoverfor ligger en Kilde, hvis Aflob fra et Bassin fuldt af lysblaat, blinkende Vand danner et Vandfald over Terrasser af de mest brogede Farver, røde, hvide og gule. Det samme Skuespil gjentager sig fem eller sex Gange op ad Floden, og imellem dem bemærker man Punkter, hvor periodiske Udbrud finde Sted, hist hvert femte, her hvert tiende Minut. Overalt, hvor man paa de stejle med tæt Budskads bevogede Terrasser langs Bredderne bemærker nøgne røde Steder, der damper det, og ligeledes ser man paa utallige Steder i Sidedalene Damp stige i Veiret.

Men er det umuligt at se Alt, saa er det endnu umuligere at beskrive Alt, og Drækeforakto med sine varme Kilder vilde være en uudtømmelig Mark for aarelange Sagtagelser.

Verdens største Diamanter.

(Efter det Engelske.)

Den første og største Diamant i Verden er den saakaldte "Stor-Mogul". I det 14de og 15de Aarhundrede udbredte Rejsende, fornemmelig Rjsbmænd, som kom tilbage fra Ostindien, de fabelagtigste Be-

Iftribelser om Diamanter, som de
 paastode der at have seet med egne
 Øine. De fortalte om Diamanter
 af Størrelse som et Strudsæg, om
 Rubiner af en overordentlig Vægt,
 om Smaragder, saa store, at man
 forførdigede Drifkekar deraf osv.
 Orienten var Fabelens Rige, hvor
 Alt glimrede af Guld og Diaman-
 ter, det var den omhyggeligt bevog-
 tede Indgang til Paradiset. Idet-
 mindste med den sidste Omstændig-
 hed, nemlig Underlandets Bevogt-
 ning, maatte det have sin Rigtighed,
 thi det lykkedes aldrig nogen af
 Fortællerne at komme i Besiddelse af
 nogen af de kostbare Klenodier; de
 Edelstene, som de bragte med sig
 hjem, stode langt tilbage for deres
 Beskrivelser. Om en Diamant, som
 var i Stormogulens Besiddelse, blev
 der især fortalt de vidunderligste
 Ting. En nøiagtig Beskrivelse over
 denne Sten modtog det forbausede
 Europa først i 1665 af Tavernier,
 som i sin Bog endog leverede en
 Tegning af Klenodiet. "Stor-Mo-
 gulens Diamant er den største og
 skjønneste, jeg nogenstunde har seet.
 Den er sleben af Rosette, er af Form
 som et halvt Hønsæg og veier 319½
 Ratis eller 279 Karat. Stenen er
 af det reneeste Vand, kun er der ved
 dens Basis en liden Rift. Dens
 Værdi ansættes til mere end to Mil-
 lioner Dollars".

Denne Diamants Historie er føl-
 gende: Den blev i Aaret 1550 fun-
 den i Minerne ved Gani (Kongerig-
 get Golkonda) og kom i Kongens
 Hænder. Ligetil Schah Dschehans
 Regjering, den store Drangfibs Fa-
 der, var Stenen i raa Tilstand, og
 veiede, som man forskriver, 793 Ka-
 rat. Ved Slibningen tabte den paa

Grund af Kunstnerens Udhytighed
 500 Karat i Vægt, og dette kostede
 Kunstneren Livet. Drangfib døde i
 Aaret 1707. Fra ham gik Kleno-
 diet i Arv til Søn, Sønnesøn og
 Sønnesønsøn, men ingen af dem
 glædede sig længe ved dets Besid-
 delse. Da Stormogulens Rige i
 Aaret 1739 havde naaet sin høieste
 Magt, blev det ødelagt af den per-
 siske Erobrer Nadir Schah, som ud-
 ryddede Stormogulens Dynasti og
 tog med sig dets Skatte, hvoriblandt
 den store Diamant befandt sig.

Blandt alle nu bekjendte Dia-
 manter er Keiseren af Ruslands
 utvivlsomt den største. Den veier
 295 Karat, er næsten farveløs og
 har Formen af et halvt Dueæg af
 1½ Tommes Gjennemsnit og er sle-
 ben som Rosette. Dens Basis er
 ikke ganske glatsleben og har paa
 Siderne nogle Uregelmæssigheder.
 Den første paalidelige Underretning
 om denne Sten er, at den i Aaret
 1775 af en persisk Kjøbmand blev
 bragt til Amsterdam og der solgt
 til Fyrst Gregory Orloff for hen-
 mod 500,000 Spd. og en aarlig
 Livrente paa 20,000 Spd. Hvorle-
 des denne Mand er kommen til
 Stenen, og hvorfra den har sin Op-
 rindelse, ved Ingen at fortælle. Af
 den Omstændighed, at Sælgeren
 var en Perser, har man villet slutte,
 at denne Diamant var identisk med
 Stormogulens, og at den har fundet
 Veien fra Nadir Schahs Skatkam-
 mer til Kjøbmandens. Vist er det
 at Franskmænd og Englændere, som
 ofte berejste Persien for at tilkjøbe
 sig Diamanter, aldrig der saa den
 saakaldte Stormogul. Nadir Schah
 blev myrdet i 1847, og Landet var
 i flere Aar en Skueplads for blo-

lige Borgerkrige. Krondiamanterne faldt i Afghanernes Hænder, og det er vel muligt, at en af deres Høvdinge har solgt den nuværende russiske Diamant til den persiske Kjøbmand, som har bragt den til Amsterdam og gennem Hrst Orloff solgt den til Katharina den Anden. Denne Slutningsfølge er det eneste Bevis for Stormogulens og den russiske Diamants Identitet. Medskriveren af disse Linier tror dog at have større Grund til at antage, at den paa den Londonfke Udstilling saameget beundrede "Koh-i-nur" og Stormogul er en og den samme Sten, og skal, ved senere at omhandle Koh-i-nur, nærmere udvikle denne Antagelse. Skuffelig maa vi tilføje et den russiske Sten vedkommende Sagn, hvorefter Diamanten tidligere skal have tjent som Die paa et Hindust Guddomsbillede i Seringham, og være borttaget af en Franskmænd, som i dette Viæred havde ladet sig opsluge blandt Pagodens Præster. Denne forøvrigt vel opspundne Historie hæver dog al Begrundelse.

Verdens næststørste Diamant er Storhertugen af Toscanas. Den veier 139 Karat, har 1½ Tommes Gjennemsnit og 1 Tommes Høide og er i en stjern Form sleben som Brillant. Med Hensyn til Formens Skjønhed og Vandets Renhed har den ikke sin Mage. For Tiden befinder denne Diamant sig i den østerrigste Krones Besiddelse. Om dens tidligere Historie ved man intet Bestemt. Saguet beretter, at den skal være kjøbt i Florents som et Stykke Krystall for nogle Skilling.

Den tredie i Ordenen er den "store Regent" eller "Pitt-Diamant",

William Pitts Bedstefader, i Aaret 1702 kjøbte den i Malaka. Thomas Pitt var Gubernur i Fortet St. George i Madras og fik Stenen af en indfødt Kjøbmand for 65,000 Spd. Efterat den var gaaet gennem flere Hænder kjøbte Ludvig XV den i Aaret 1749 for 675,000 Livres, og fra denne Tid har den hørt til de franske Krondiamanter. Den veier 136½ Karat og holder 1½ Tomme i Gjennemsnit og 1 Tomme i Høide. Da man i Aaret 1791 lod Stenen tage-re ved flere tilkaldte Juvelerer, ansløge disse den til 12 Millioner Frks. — en overdreven Pris, uagtet denne Diamant næstefter "Storhertugen af Toscana" er den stjønneste af alle bekjendte Stene.

Den fjerde Diamant er efter Bægten "Sydens Stjerne", som i Aaret 1853 blev funden i Brasilien og kjøbt af en Juveler i Paris. Den veier 125½ Karat, er for ikke længe siden sleben og var udstillet ved den store Pariser-Udstilling. Det franske Akademi, hvem denne Sten blev forelagt, erklærede den for en Diamant af det reneeste Vand og for fuldkommen feilfri.

Den femte er "Koh-i-nur" eller "Ku-i-nor", hin berømte "Lysets Bjerg", som saa ofte er omtalt, besunget og beskrevet. Den befinder sig nu blandt de engelske Kronjuveler, og da den i 1850 blev bragt til England, var den, næstefter den russiske Diamant, som kun overgik den med saa Karat, den største i Verden. Desværre blev denne kostbare Sten i Aaret 1852 for anden Gang slebet. Man omformede Rosetten til en Brillant, og ved denne Operation tabte den ikke mindre end 83½ Karat. Den oprindelige

Vægt blev derved reduceret fra 186 til 103 Karat. Før denne uheldige Slibning var Diamanten omtrent 2 Tommer lang, 1 Tomme bred og $\frac{3}{4}$ tyk. Dens Farve falder i det Gule.

Det er neppe tvivlsomt, at den Sten, som Tavernier saa hos Stormogulen, har været Koh-i-nur. At Koh-i-nur har været i denne Herfers Besiddelse, lader sig neppe bestride. Ifølge de Beretninger, som foreligger os, er Stenen funden i de nordlige Miner, og gaaet over til Radschaen af Udschah, i hvis Familie den gennem Aarhundreder forblev, indtil Baber, Mogul-Liniens Stamfader, ved Erobring kom i Besiddelse af den. Først efter dette Dynasties Fald, altsaa i Aaret 1739, kom den i Nadir Schahs Hænder og blev bragt til Persien. Diamanten maatte altsaa være i Stormogulens Besiddelse, da Tavernier besaa hans Diamanter, og det maatte være paafaldende, at han ikke omtalte dette kostbare Exemplar, medens han beskrev og aftegnede alle de andre skønne Stene. Denne Omstændighed lader sig ikke anderledes forklare, end ved den saakaldte "Stormoguls" og Koh-i-nurs Identitet.

Fra Nadir Schah kan Stenens Historie forfølges lige til vore Dage. Perserfyrsten blev myrdet af sine rebelske Underfaatter, fordi han indrømmede Afgghanerne for stor Indflydelse i sit Rige og navnlig besatte alle Cresposten med dem. Efter deres Beskytters Død flygtede Afgghanerne i alle Retninger, men Achmed Schah, Befalingsmanden over det afgghanske Ryttteri i Nidars Ejeneste, fandt før sin Flugt Leilighed til at bemægtige sig Statten, hvori

ogsaa Koh-i-nur var. Achmed Schah vendte tilbage til Afgghanistan med sit rige Bytte, grundede et Kongerige og blev en stor Erobrer. Ved sin Død efterlod han sine Skatte til sin Søn, Timur Schah, som døde i 1773 og efterlod Throne og Rigdomme til Schah Zeman, hans yngre Søn, som snart blev fordreven af sin ældre Broder Mahmud. Før sin Flugt bemægtigede Zeman sig Krondiamanterne (hvoriblandt Koh-i-nur), tog dem med sig og søgte et Tilflugtssted hos sin Ven Uschik, som imidlertid satte ham i Fængenskab og forraadte ham til Mahmud. I Fængslet grov Zeman et Hul i Muren og skjulte sine Juveler deri. Da Mahmuds Afsendinge afhentede Fangen, stak de hans Dine ud og førte ham til Kabul, hvor han atter blev kastet i Fængsel. Men Mahmuds blodige Regimente varede kun kort. En Revolution styrkede ham, og Rebellerens jeierlige Anfører satte Schudschah, Zemans ældre Broder, paa Thronen. Den nye Herfers første Handling var at befri sin fangne Broder og at binde Uschik og hans hele Familie foran Kanonmundinger og lade dem styde. Koh-i-nur blev nu atter udtaget af det Hul i Muren, hvori Zeman havde gjemt den.

Hr. Elphinstone, der i Aaret 1808 gik som britisk Gesandt til Kabul, taler om denne Diamant. Ved at beskrive Pragten af de Juveler, hvormed Kong Schudschahs Klæder ved Modtagelsen var bedækket, siger han: "I et af Armbaandene bar han Koh-i-nur, en af Verdens største Diamanter". Saa Aar senere blev Kabul erobret af Handschit Singh, og uagtet Schudschah haardnakket

vægrede sig for at udlevere sine Diamanter til Seierherren, maatte han dog tilsidst give efter for Magten. Da Nandschit Singh vendte tilbage til sit Rige, tog han Kohinur med sig, og da senere Englænderne erobrede Sijhernes Land, blev den kostbare Sten Seierherrernes Bytte.

Som den sjette Diamant i Rangen ville vi betragte Kongen af Portugals Sten, uagtet den, derjom det er fandt, hvad man fortæller om den, egentlig burde anføres Ræffen. Stenen befinder sig endnu i raa Tilstand og veier, som man forsikrer, ikke mindre end 1680 Karat. Dens Værdi ansættes til over 27 Millioner Dollars. Paalidelige Folk, som have seet Stenen, siger, at den er større end et Æg, men holder den for en hvid Topas af ringe Værdi. Den blev funden i Tejucas Miner og i 1808 af Johan VI bragt fra Brasilien til Portugal.

Den syvende berømte Sten er den blaa Diamant, som findes i Bankier Hopes Samling i Amsterdam, hvor den er opført under det hovmodig bestedne Navn "Kulstof". Den er særdeles sjønt sleben i Brillantform, er $1\frac{1}{2}$ Tomme lang, 1 Tomme bred og veier 77 Karat. Denne Stens Værdi lader sig ikke bestemme, da den er den eneste i sin Art. Dens sjeldne Farve, et pragtfuldt Blaafarvet, gjør den usfatterlig.

Den ottende Diamant befinder sig i Paschaen af Ægyptens Hænder. Den er sleben i Diamantform og veier 49 Karat. Mærkeligt er det, at denne Monark blandt sin uhyre Mængde Diamanter ikke skal have nogen større Sten end denne.

Den niende Sten er "Piggott"

eller den store "Lotteri-Diamant", saa kaldet fordi Piggott, Gouvernør i Indien, i Maret 1801 bragte den til England, hvor den, som en Værdigjenstand paa mere end 134,000 Doll., bortspillede i et Lotteri. En Dame vandt dette Klenodie og folgte det til Paschaen af Ægypten, i hvis Besiddelse det endnu er. Dens Vægt er 47 Karat, den er sleben i Brillantform og er af et meget sjønt Vand.

Den næste mærkelige Sten er "Sancy". Det Første vi ved om denne Sten er, at Diana af Poitiers fik den til Foræring af Frants I. Under Henrik IV af Frankrige var Grev Nicolas de Sancy Stens Eier, og da han behøvede Penge for at understøtte sin Hersker, som var indviklet i Krige, sendte han Stenen med et paalideligt Bud til Metz, for at sælge den til en der boende Jøde. Men Grevens Tjener blev undervejs overfaldt af Røvere og myrdet. Man ansaa længe Stenen for tabt. Men lang Tid derefter begav Greven sig til det Sted, hvor hans Tjener var myrdet, lod hans Lig opgrave og undersøge, og fandt den kostbare Diamant, som den tro Tjener havde slugt, i hans Indvolde. Sancy er oval, af Form lig en Pære, over 1 Tomme lang, $\frac{1}{2}$ Tomme tyk og veier 33 Karat. Den findes nu blandt de franske Krondiamanter.

Den ellefte Diamant er "Polarstjernen", en pragtfuld sleben Diamant af 1 Tommes Længde, $1\frac{1}{2}$ Tommes Tykkelse og 32 Karats Vægt. Ogsaa denne Sten findes blandt de franske Krondiamanter.

En anden stor Sten, "Schahen" findes blandt de russiske Kronjuveler.

Den er af blaa Farve, langagtig Form, omtrent 1½ Tomme lang og af uregelmæssigt Snit.

Kongen af Sachsen besidder en grøn Diamant af overordentlig Skjønhed. August den Stærke købte den i Warschau for 40,000 Doll. Det ostindiske Kompagni eier en Sten, "Nassau-Diamanten", som det kom i Besiddelse af i en af de indiske Krige, og som skal veie 60 Karat. Ogsaa blandt de hollandske og portugisiske Krondiamanter findes meget værdifulde Stene, hvortil vi dog ikke have noget nærmere Kjendstab.

Om den uhyre Mængde Dia-

manter, som findes i de forskjellige europæiske Magters Besiddelse, giver følgende Fortegnelse et tilnærmende Begreb.

Englands Krone eier 1700 Stykker Diamanter. I det russiske Statkammer opbevares blandt Andet Peter den Stores Krone, som er prydet med ikke mindre end 887 store Diamanter, fremdeles Svans Krone med 841 Diamanter, og den keiserlige Krone med 2500 store Stene. Den franske Krone har 5352 Diamanter; et Rigssværd er prydet med 1576 Brillanter og et andet med 1506 Diamant-Rosetter.

Thomas Hansen Kingo.

Denne vor berømte Psalmedigter blev født den 11te December 1634 i Slangerup i Sjælland, hvor han en Tidlang virkede som Sognepræst og blev tilsidst Biskop i Fyen. Han var undrustet med et stærkt Legeme og en god Hils. Men i hans to sidste Leveaar var han jævnligt syg. Flere Gjenordigheder, som mødte ham, hvoriblandt uhyggelige Stridigheder med hans egen Slægt, formørkede hans Sindstemning og bidroge til at svække og nedtrykke ham. I Oktober 1702 var han meget svag og kunde ikke virke saameget, som han gjerne vilde; dog kom han sig igjen og kunde i Mai 1703 foretage en Forretningsreise til Kjøbenhavn. Men under hans Ophold her indfandt Sygdommen sig med stor Heflighed og ledsagedes af stor Mæthed og anden Strøbelighed, saaat han

jævnlig maatte holde Sengen. Efter sin Hjemkomst kom han yderst sjelden ud; thi Kræfterne toge mere og mere af, og han følte, at han langsomt førtes sin Opløsning imøde. Men tiltog end hans legemlige Svaghed, saa tiltog ogsaa Aandens Kraft, og med en sand Kristens fulde No kunde han se de Vaand, som bandt ham til Verden, bryde. Hans Sjæl var frimodig og stærk, fuld af Tro og Laalmodighed, og med den rige Trøst af Guds Ord, hvormed han saa ofte havde trøstet andre bedrøvede Guds Børn, dermed styrkede han sig nu selv. Hans Slægt og Venner vare daglig om ham, og desuden blev han besøgt af mange Andre, som alle maatte beundre den Laalmodighed og Gudhengivenhed, hvormed han led. Hans Skriftefader kom hyppigt til ham, og han nød gjen-

tagne Gange under sin Sygdom den hellige Nadvere, for sidste Gang den 6te Oktober. Fra den Dag af laa han stille hen; men man fandt ham altid fuld af Landens rige Trøst, og naar man sang og læste for ham, saa vidnede ei alene hans Ord, men enhver Mine om hans store Andagt og Længsel efter Himmelen. Man hørte ham sjelden klage. Paa Spørgsmaalet om, hvorledes han befandt sig, svarede han stedse: "Alt vel." Vlev han mindet om Sygdommens Hæftighed og Dødens Bitterhed, svarede han: "Jeg lider dog ikke saa meget; det kan dog ikke gaa af uden Smerte og Strid, førend de to fjære Venner Sjæl og Legeme kan stilles ad, hvilket hver retsindig Jesu Discipel og god Stridsmand taalmodigen ved Guds Naade bør lide." Med Lov og Tak til Gud, som styrkede ham i Taalmodighed og Tro, holdt han sig forvisset om, at han ogsaa vilde holde ham fast indtil Enden. Om det Jordiske bekymrede han sig slet ikke. Da han mærkede, at Døden nærmede sig, tog han den kjærligste Afsted med sin Hustru, der ikke veg fra hans Side, men med al tænkelig Omhu og Kjærlighed pleiede ham til hans sidste Mandedræt; han takkede hende for al hendes Guldstab baade i Medgang og Modgang, trø-

stede hende og anbefalede hende til Herren. Ligesaa tog han Afsted med sine øvrige Slægtninge og Venner og velsignede dem. Dagen før sin Død vaagnede han op af en let Slummer og udbrød: "Herre Gud! imorgen faar jeg en deilig Musik at høre." Søndag Morgen den 14de Oktober 1703 kom hans Skriftefader atter til ham, trøstede ham med Guds Ord og formanede ham til at blive bestandig indtil Enden. Da denne ved Bortgangen lyfte Herrens Velsignelse over ham, takkede han derfor med lydelig Røst og bad Gud velsigne ham og hans Hus. Men da der strax derefter, Kl. 8 om Morgenen, med St. Knuds Kirkes Klokke blev ringet til Høimesse, var hans Strid endt og Jorsløsningens Time oprunden. Han, "som her med David havde været lyftelig i Israels Psalmer", var kaldet bort for at høre den nye Sang for Thronen og deres Lyd, som lege paa de himmelske Harper. (Joh. Ab. 14, 2. 3) Biskop Veickman fra Viborg holdt hans Ligprædiken over de Ord: "Saa døde Aron, og der al Menigheden saa, at Aron havde opgivet Manden, da begræd de Aron i tredive Dage, det gausse Israels Hus." (4 Mosebog 20, 28. 29.)

Blandinger — Nytt og Gammelt.

Golfstrømmen har bidraget til Amerikas Opdagelse, da Opstykningen paa Azorerne af uhyre Bambusrør, af kunstigt udstaarne Træstykker,

af Stammer af en mexikansk Furuart og af Lig af en egen Menneſterace med brede Ansigter, som ikke lignede noget europæisk eller afrikansk

Folketslag, bestyrkede Columbus i hans Tro paa Tilværelsen af et mod Vest liggende Land. Men ikke blot livløse Gjenstande finde hyppigt Bei over det atlantiske Oceans vidtudstrakte Flader ved Hjælp af Golfstrømmen, ogsaa levende Væsenere ere undertiden drevne fra det fjerne Amerika til Europas Kyster ved Strømningernes og Kystvindenes forenede Magt.

I Kardinal Bembo's Venedigs Historie fortælles, at i Maret 1808 optoges en liden Vaad med 7 Mænd af en paafaldende Ansigtzdannelse af et fransk Skib i Nordsoen. Den Beskrivelse, som de gavede af dem, passer nøie paa de nuværende Eskimoers Ydre; de vare af Middelhøide, mørkfarvede og havde brede Ansigter med Dinene temmelig langt fra hverandre. Ingen forstod deres Sprog. Deres Klædedragt bestod af sammenshede Sølhundsskind. De spiste raat Kjød og drak Blod med stort Velbehag. Seg af disse Mænd høde paa Rejsten; den Syvende, en Ungling, blev forestillet for Kongen af Frankrig, som dengang residerede i Orleans.

Kulshyre eller Kulstur Gas udvikles paa Bunden af dybe Brønde og har ogsaa hos os ikke sjelden foranlediget Skindsød og virkelig Død hos dem, der stige ned i saadanne Brønde for at rense dem. Man kan anstille Forsøg om, hvorvidt der maa formodes at være Fare ved at stige ned paa saadanne Steder, naar man sænker en Lygte med et brændende Lys ned i Brønden; hvis dette da udsluffes, naar Lygten kommer ned imod Bunden, maa man være meget forsigtig og ikke stige ned uden at have et Løug om Livet,

hvormed de, der staa oppe ved Brønden, kunne trække den nedstigende Person op, naar han bliver svindel eller bevidstløs. Det er i saadanne Tilfælde ogsaa godt i Forveien at sænke nogle Kar med brændt Kalk ned paa den udtørrede Bund af Brønden eller i Mangel heraf at hælde flere Spande Vand ned paa Bunden, for at Kulshyren tildels kan optages af Vandet eller endnu bedre af den brændte Kalk. Denne Lustart udvikles ogsaa i stor Mængde i Kjeldere eller paa andre Steder, hvor Vin eller Æl ligger og gærer, ligeledes ogsaa i Bærelser, hvor der er forsamlet et forholdsvis stort Antal Mennesker, især naar mange Lys brænde i Bærelset, ogsaa hvor der er en Mængde Blomster og Planter, da disse om Natten udaande Kulshyre. De Tilfælde, denne Lustart frembringer, ligne dem, der opstaa af Kuldampe og behandles paa samme Maade.

Hertugen af Newcastle ser meget imponerende og ædel ud, medens Hertugen af Cleveland har et ganske dagligdags Ydre. Disse to Herre reiste sammen i en Jernbanevogn, hvor der ogsaa kom en Fabrikant fra Nottingham ind; kort efter indlod Hertugen af Newcastle sig i Samtale med den nye Rejsefælle og gjorde ham flere Spørgsmaal om Handelen og om hans Fag, medens Hertugen af Cleveland forholdt sig ganske taus.

Da Hertugen af Newcastle var stegen ud vendte Fabrikanten sig til den tilbageblevne Rejsefælle og spurgte ham, om han vidste Navnet paa den Herre, der nu havde forladt dem.

"Hertugen af Newcastle", var Svaret.

”Svad for noget”, udbød den forbausede Fabrikant, ”at tænke sig, at den fornemme Herre har siddet og talt saa ligefrem med to saadanne Borgermænd som vi!”

Padder ere ofte fundne levende midt i sprængte Klipper. Da man den 26de December 1795 i et Stenbrud ved Casfel sprængte en stor Mamorblok, fandt Dr. Murhard midt i samme 3 levende Padder, som laa sammen i en ægformig, med en gulbrun Masse ligesom indvendig lakeret Gulhed. Af Padderne var den ene fuldboren, de 2 andre noget mindre. Der viste sig udenfor Gulheden, hvori Padderne havde ligget, slet ingen anden Aabning i Blokken, eller noget som helst Spor til Kommunikation med Luften. Man havde i Begyndelsen ondt ved at faa disse Dyr bragte ud af Gullet; men da man endelig havde faaet dem ud, hoppede de ganske muntre omkring paa Græsset; dog efter en halv Times Forløb vare de alle døde, som man ved det har været Tilfældet med alle andre i Klipper saalænge indflattede Amphibier, der ligeledes ere døde strag efter at de ere komne i fri Luft. Man vil her spørge, hvorledes disse Padder kom ind i Klippen? og dertil kan ikke svares Andet, end at det maa være skeet paa en Tid, da Klippen ikke var den haarde Sten, men flydende Dynd. Det maa altsaa være skeet for lang Tid siden. Men hvorledes, spørger man

saa, kan en Padde eller Amphibie leve saa længe?

Man har for at bevare dette Spørgsmaal villet beraabe sig paa Amphibiernes seige Liv og den Egenstabs, at de længe kunne være uden Næring; desuden var det ogsaa mulig, at nogen Luft og Fugtighed kan trænge ind gennem Klippen. Den simpleste Forklaring er vel den, at Padderne og Amphibierne have sin Vintersøvn, og at dette Tidspunkt maa have været forhaanden dengang Klipperne befandt sig i en flydende Masse, som siden er overgaaet i forstenet Tilstand ved en Naturrevolution, og at de paa Grund heraf ere blevne affærrede fra Foraarsluftens Indvirkning, og saaledes ikke oppaagnede af Ovalen, førend de atter ved Solens oplivende Varme pludselig ere blevne vakke til et nyt Liv.

En ung Munk kom engang til en af vore Kirkesædrene og klagede over, at han ikke var istand til at blive befriet fra de onde Tanker. Da sagde Oldingen: ”Min Søn, du kan ikke hindre Fuglene i at flyve hen over dit Hoved; men du kan aldeles hindre dem i at bygge Nede i din Nakke eller i din Kappe. Kan du ikke ganske holde de onde Tanker ude, saa hold dem i Tøme, at de ikke blive til Gjerning. Lad de Tanker, som falde dig ind, igjen falde ud, komme de, saa lad dem atter flyve og hold dem ikke op.”

Indhold: Præstegaarden i Garzen. (Efter det Tydske.)—Mexiko og dets Oldtid. (Efter Prescott.)—De to Sødsfendebørn. (Efter det Engelske.)—Nyt Zeelands varme Kilder.—Verdens største Diamanter. (Efter det Engelske.)—Thomas Hansen Kingo.—Blandinger—Nyt og Sammelt.